

Noc kultury w Wilnie: czeka eksplozja wydarzeń artystycznych »8

Do stolicy jadą nowe trolejbusy »9

Dzień Dziecka w DKP: każdy tu był częścią niesamowitej przygody »12-13

Burzliwe losy wileńskiej katedry »16-17

Gimnazja będą mogły zachować swój status nawet bez jedenastej klasy

Szkoły, w których ze względu na małą liczbę uczniów nie będzie III klasy gimnazjum, będą mogły zachować status gimnazjum. Będą mogły tworzyć klasy III gimnazjum w kolejnych latach. Status gimnazjum mogą zachować też szkoły mniejszości narodowych — informuje resort oświaty. »2

Litwa potrzebuje reformy systemu emerytalnego »6

Jak budżet partycypacyjny może uprzyjemnić szkołę »14-15

KURIER
WILEŃSKI

Ukazuje się
od 1 lipca 1953 r.

Birbynių g. 4a,
02121-30 Vilnius,
Lietuvos Respublika,
tel. +370 526 084 44

Redaktor naczelny:
Robert Mickiewicz
(redaktor@kurierwileński.lt)

Zastępcy red. nacz.:
Brygita Łapszewicz
(b.lapszewicz@kurierwileński.lt)
Apolinary Klonowski
(ds.online)
(a.klonowski@kurierwileński.lt)

Dziennikarze:
Honorata Adamowicz,
Aleksander Borowicz,
Justyna Giedrojc,
Rajmund Klonowski,
Anna Pieszko,
Antoni Radczenko,
Marian Paluszkiewicz
— fotoreporter.

Dział Promocji:
Andrzej Podworski
— prenumerata
(tel. +370 685 040 84,
kolport@kurierwileński.lt),
Jolanta Balkiewicz — reklama
(tel. +370 260 84 44,
reklama@kurierwileński.lt).

Wydawca: VšĮ „Kurier Wileński”

Druk: VšĮ „Vilnijos žodis”

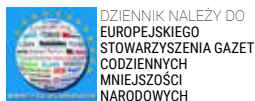
Nakład: 2500 egz.

*Materiałów niezamówionych
redakcja nie zwraca.*

*Redakcja zastrzega sobie pra-
wo do skracania i adiustacji
tekstów.*

*Za treść ogłoszeń redakcja nie
odpowiada.*

*Opinie Czytelników zawarte
w ich listach nie zawsze są
zbieżne z opinią redakcji.*

DZIENNIK NALEŻY DO
EUROPEJSKIEGO
STOWARZYSZENIA GAZET
CODZIENNYCH
MNIJSZOŚCI
NARODOWYCH

Fundacja
POMOC POLAKOM
NA WSCHODZIE
im. Jana Olszewskiego

Projekt finansowany ze środków
Kancelarii Prezesa Rady Mini-
strów w ramach konkursu Polonia
i Polacy za Granicą 2023-2024.

Publikacja wyraża jedynie poglądy
autorów i nie może być utożsa-
miana z oficjalnym stanowiskiem
Kancelarii Prezesa Rady Mini-
strów i Fundacji „Pomoc Polakom na
Wschodzie” im. Jana Olszewskiego.

Gimnazja będą mogły zachować swój status nawet bez jedenastej klasy

Anna Pieszko

Jak informuje Ministerstwo Oświaty, Nauki i Sportu, szkoły mniejszości narodowych mogą zachować status gimnazjum, jeżeli skompletują one III i IV gimnazjalne klasy z co najmniej 12 uczniami.

ZMNIEJSZENIE WYMAGANEJ LICZBY UCZNIÓW

— Dobre jest to, że dla szkół mniejszości narodowych, jak również szkół litewskich w naszym rejonie, wymagana liczba uczniów została zmniejszona. Uważam, że dla regionów jest bardzo ważne zachowanie szkół. Dlatego liczba uczniów w klasie gimnazjalnej mogłaby być jeszcze bardziej obniżona, mogłaby liczyć nawet poniżej 12 uczniów — w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” wskazuje Regina Markiewicz, kierowniczka wydziału oświaty i sportu Samorządu Rejonu Sołecznickiego.

„Szkoly, w których ze względu na małą liczbę uczniów nie będzie III klasy gimnazjum, będą mogły zachować status gimnazjum. Będą mogły tworzyć klasy III gimnazjum w kolejnych latach, jeśli zbierze się wymagana liczba 21 uczniów. Nawet bez formowania przez jakiś czas klasy gimnazjalnej III-IV, szkoła będzie mogła pozostać gimnazjum” — takiego wyjaśnienia udziela Ministerstwo Oświaty, Nauki i Sportu, do którego wpłynęły pytania od samorządów dotyczące zaktualizowanych przez rząd zasad tworzenia sieci szkół, które weszły w życie w styczniu br.

Decyzje o zmianie statusu gimnazjum podejmuje rada samorządu. Zasady tworzenia sieci szkół przewidują, że od 1 września br. III klasę gimnazjum tworzy się, jeżeli jest w niej co najmniej 21 uczniów.

WYJĄTKI DLA SZKÓŁ

Resort oświaty zauważa, że gimnazja mogą również tworzyć jedną klasę III i IV po 12 uczniów każda, ale taki wyjątek nie dotyczy wszystkich. Po 12 uczniów w III i IV klasach może być w następujących przypadkach:

- w jedynym gimnazjum działającym na terenie samorządu;
- w jedynym gimnazjum w centrum samorządu;
- w gimnazjum w języku/ językach mniejszości narodowych;
- w gimnazjum z litewskim językiem nauczania w samorządach rejonu wileńskiego i sołecznickiego;
- w dwóch lub trzech gimnazjach z różnymi językami nauczania znajdujących się w zamieszkałej miejscowości;

w jednostce strukturalnej (dział, filia) gimnazjum;

- w łączonym gimnazjum składającym się z dwóch lub trzech gimnazjów i kontynuującym działalność na własnym terenie.

Resort oświaty wyjaśnia też, dlaczego bardziej liczne klasy są lepsze. Przy 21 uczniach w klasie możliwe jest już tworzenie grup uczniów do nauczania w klasach III-IV G poszczególnych wybranych przedmiotów i przygotowania się do mniej popularnych, państwowych egzaminów maturalnych z fizyki, chemii czy biologii.

„Gdyby we wrześniu tego roku zaczęło obowiązywać rozporządzenie ustanowione przez rząd dotyczące obowiązkowej liczby 21 dzieci w klasie, 86 gimnazjów na Litwie nie spełniłoby wymogów — zostałyby po prostu zniszczone” — wskazywał w marcu opozycyjny polityk Ramūnas Karbauskis, podając mapę Litwy z zaznaczonymi na niej 86 szkołami niespełniającymi wymogów. ■

Na podst. smsm.
lrv.lt, inf. wł.

Szkoly mniejszości narodowych mogą zachować status gimnazjum również z mniejszą liczbą uczniów w klasach gimnazjalnych **Fot. Marian Paluszkiewicz**

W niedzielę, 2 czerwca, na Litwie odbyły się uroczystości Bożego Ciała. Ulicami Wilna od katedry do Ostrej Bramy przeszła procesja, która zakończyła się Mszą św. **Fot. Marian Paluszkiewicz**

Podpisano umowę z Rheinmetall w sprawie budowy fabryki amunicji

Rząd Litwy podpisał z niemieckim koncernem zbrojeniowym Rheinmetall umowę inwestycyjną w sprawie budowy fabryki produkującej amunicję artyleryjską kalibru 155 mm — poinformował w poniedziałek litewski resort gospodarki i innowacji. Negocjacje trwały przez około 10 miesięcy.

Koncern zainwestuje w budowę fabryki ponad 180 milionów euro, zostanie stworzonych co najmniej 150 nowych miejsc pracy. Ta inwestycja ma być jedną z największych w historii Litwy.

„Powstanie fabryki Rheinmetall na Litwie jest bardzo ważnym krokiem w kierunku zaspokojenia pilnych potrzeb naszego kraju w zakresie obronności i bezpieczeństwa. Pomoże nam to zapewnić nieprzerwany dostęp do

niezbędnej broni i amunicji” — powiedziała minister Aušrinė Armonaitė, którą cytuje komunikat resortu.

Armin Papperger, dyrektor generalny Rheinmetall, oświadczył w komunikacie: „jesteśmy wdzięczni za to długoterminowe partnerstwo z Litwą, które potwierdza nasze ambicje bycia jednym z filarów krajowego i międzynarodowego bezpieczeństwa”.

Władze Litwy zakładają, że budowa fabryki, która ma produkować dziesiątki tysięcy sztuk amunicji rocznie, rozpocznie się już w październiku. Pod koniec kwietnia litewski Sejm zmienił prawo, stwarzając dogodne warunki dla dużych lokalnych i zachodnich firm zbrojeniowych. Chodziło głównie o przyspieszenie i ułatwienie budowy fabryki Rheinmetall.

Zakłada się, że fabryka zostanie wybudowana w Radziwiliszkach nieopodal Szawli, gdzie znajduje się baza Sił Powietrznych Litwy, na gruntach państwowych należących obecnie do Litewskiego Uniwersytetu Nauk o Zdrowiu (LSMU). Decyzja o przekazaniu 340-hektarowego terenu ma być rozpatrzona przez Radę LSMU na nadzwyczajnym posiedzeniu 13 czerwca.

Niemcy mają na Litwie rozmieścić brygadę Bundeswehry w ramach wzmacniania wschodniej flanki NATO. Są też ważnym dostawcą broni dla tego kraju. Litwini zakupili między innymi samobieżne haubice PzH 2000, które wykorzystują pociski kalibru 155 mm. ■

Aleksandra Akińczo, PAP

Imieniny

4 czerwca

Dacjana, Franciszka, Gostmiła, Karola, Karpa, Kwiryna, Metrofana, Optata, Pacyfika, Saturnina

5 czerwca

Bonifacego, Dobrociecha, Doroteusza, Ferdynanda, Genadiusza, Igora, Jakuba, Nikanora, Walerii, Waltera, Zenaidy

Cytat dnia

„Mimo, że sytuacja dookoła nas pozostawała nietatwą, to w ciągu minionego roku stan finansów Litwy uległ poprawie. Uniknęliśmy twardego lądowania, gospodarka zaczęła się rozwijać, inflacja tłumiona podwyżkami stóp procentowych uspokoiła się” — powiedział prezes zarządu Banku Litwy Gediminas Šimkus.

Liczba dnia

3,2 mld dolarów planuje zainwestować w sztuczną inteligencję amerykański koncern Microsoft.

Samorząd Rejonu Wileńskiego zwiększa wsparcie dla rodzin, które doczekały się noworodka

Rada Samorządu Rejonu Wileńskiego, aby wzmocnić politykę rodzinną i wesprzeć rodziny z nowo narodzonym dzieckiem, planuje udzielić podwójnego wsparcia: nie tylko wyda dziecku wyprawkę o większej wartości, ale planuje także przeznaczyć dodatkową wypłatę pieniężną.

Wyprawka dziecka rejonu wileńskiego i jej wartość zostaną zwiększone z 50 do 150 euro. Planuje się wyposażenie rodzin z noworodkiem w niezbędne narzędzia do pielęgnacji dziecka, które przydadzą się zwłaszcza w pierwszym roku jego życia.

Według mera Samorządu Rejonu Wileńskiego Roberta Duchniewicza, narodziny każdego dziecka są ważnym wydarzeniem dla samorządu, a wręczenie symbolicznej wyprawki dla dziecka jest jednym z działań polityki prorodzinnej, mającej na celu nie tylko wspieranie rodzin, ale także na uczynienie rejonu wileńskiego atrakcyjnym miejscem do życia i założenia rodziny.

„Ponadto staramy się zatwierdzić kolejne wsparcie finansowe ze strony Samorządu – jednorazową wypłatę w wysokości 165 euro z tytułu urodzenia dziecka. To działanie, które również znalazło się w naszym programie wyborczym. Cieszę się, że to wszystko udaje się z sukcesem realizować i dziękuję radnym za współpracę i wsparcie” – mówi mer R. Duchniewicz.

Na majowej sesji rady przedstawiono projekt uchwały w sprawie przyznania dodatkowego jednorazowego wsparcia (wypłaty) z tytułu urodzenia dziecka na terenie Samorządu Rejonu Wileńskiego. Projekt został przygotowany i zarejestrowany wspólnie przez Waldemara Urbana, starosty frakcji Akcji Wyborczej Polaków na Litwie – Związku Chrześcijańskich Rodzin (AWPL-ZChR) i Ruslanasa Baranovasa, starosty frakcji Litewskiej Partii Socjaldemokratycznej (LSDP).

Projekt przewiduje, że z chwilą narodzin dziecka w rodzinie, w której przynajmniej jedno z rodziców zadeklarowało miejsce zamieszkania na terenie rejonu wileńskiego, zosta-

nie wypłacona jednorazowa wypłata trzech bazowych świadczeń socjalnych, która wyniesie 165 euro.

„Przyjęty projekt decyzji pozwoli jeszcze bardziej przyczynić się do promocji młodych rodzin rejonu wileńskiego. Nie jest to kwota bardzo znacząca, ale jest to kwota wyjściowa, którą będziemy mogli w przyszłości korygować w zależności od możliwości finansowych. Szacuje się, że przyjęty projekt będzie wymagał w przyszłorocznym budżecie samorządu 120 tys. euro.

Dokładamy wszelkich starań, aby polityka wspierania rodziny i promocji liczby urodzeń na terenie rejonu wileńskiego była jak najbardziej przychylna. Miejmy nadzieję, że dodatkowy zastrzyk finansowy po urodzeniu dziecka jeszcze bardziej wzmocni tę politykę.

Aktywnie omawiano i oceniano różne możliwości wsparcia rodzin, aż w końcu zdecydowano o zwiększeniu i rozszerzeniu wyprawki urodzoneму dziecku, a także o przeznaczeniu wsparcia pieniężnego, o którym same rodziny będą mogły zdecydować, jak najlepiej je wykorzystać” – powiedział Waldemar Urban, starosta frakcji AWPL-ZChR w Radzie Samorządu Rejonu Wileńskiego.

„Narodziny dziecka są dla rodziny wydarzeniem niezwykle szczęśliwym, ale jednocześnie stanowią dla rodziny spore obciążenie ekono-

miczne. Dlatego też, po przedłożeniu administracji, w tej radzie zwiększyliśmy kwotę na wyprawkę dla dziecka, jednocześnie składając projekt dotyczący jednorazowej wypłaty w wysokości 165 euro z tytułu urodzenia dziecka. Taka pośrednia opcja, dzięki której rodzina otrzyma zarówno koszyk dla dziecka, jak i jednorazową wypłatę pieniężną, została sprawdzona w innych samorządach. Jednocześnie będzie to kolejna zachęta dla mieszkańców rejonu wileńskiego do zadeklarowania tutaj swojego miejsca zamieszkania” – powiedział współautor propozycji, starosta frakcji LSDP Ruslanas Baranovas.

Projekt będzie dalej rozpatrywany przez Komisję Zdrowia, Rodziny i Spraw Społecznych oraz Komisję Ekonomii i Finansów, a ostateczna decyzja rady zostanie podjęta w lipcu. Za jego zgodą od 1 stycznia 2025 roku będzie obowiązywać nowa procedura jednorazowej wypłaty na urodzenie dziecka.

Przypominamy, że wyprawka dla dziecka będzie przyznawana wszystkim noworodkom, których przynajmniej jedno z rodziców zadeklarowało miejsce zamieszkania na terenie rejonu wileńskiego i zarejestrowało urodzenie dziecka w urzędzie stanu cywilnego rejonu wileńskiego (ul. Rinktinės 50, Wilno) nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia urodzenia dziecka. W związku z chorobą lub wyjazdem tymczasowym termin wydania wyprawki może zostać wydłużony do 6 miesięcy.

Wyprawka dla dziecka nie podlega zwrotowi ani wymianie na gotówkę. ■

Stronę przygotowano na podstawie informacji Samorządu Rejonu Wileńskiego

UPAMIĘTNIE NIE

Imię Čiurlionisa dla lotniska?

Międzyinstytucjonalna grupa robocza przy rządzie nie zrezygnowała z pomysłu nadania lotnisku w Wilnie imienia malarza i kompozytora Mikołaja Konstantego Čiurlionisa. „Ta kwestia jest intensywnie dyskutowana, sprawa jest na wokandzie, bardzo nam na niej zależy” — powiedziała w maju na posiedzeniu sejmowej komisji kultury Gabrielė Žaidytė, przewodnicząca grupy roboczej ds. koordynacji znaczenia, realizacji, prezentacji i rozpowszechniania imienia Čiurlionisa i twórczego dziedzictwa Čiurlionisa oraz doradca premiera ds. kultury. Grupa robocza, która opracowuje program obchodów 150. rocznicy urodzin Čiurlionisa w 2025 r., nie usunęła jeszcze tej kwestii ze swoich planów, choć spotkała się ze sceptycznymi reakcjami. Ankieta przeprowadzona w lutym przez firmę Spinter Research, zajmującą się badaniem rynku i opinii publicznej, wykazała, że 58 proc. respondentów poparłoby pomysł nadania nazwy lotnisku w Wilnie, ale 11 proc. respondentów poparłoby pomysł, aby lotnisko przyjęło imię M. K. Čiurlionisa.

LOTNISKA Sprawdziły się stacje z wodą pitną

Litewskie Porty Lotnicze (LTOU), które zainstalowały bezpłatne stacje z wodą pitną, twierdzą, że sprawdziły się one w praktyce. „Stacje z wodą pitną okazały się sukcesem, pasażerowie chętnie korzystają z możliwości skorzy-

stania z darmowej wody pitnej, a my stale poszukujemy zrównoważonych rozwiązań, aby było to zarówno wygodne dla pasażerów, jak i bezpieczne dla środowiska” — powiedział przedstawiciel LTOU, Tadas Vasiliauskas. Według niego, stacje z bezpłatną wodą pitną są dostępne dla pasażerów w całej sieci litewskich lotnisk — w strefach odlotów na lotniskach w Wilnie, Kownie i Połędzie. Bronius Miežutavičius, prezes Litewskiego Stowarzyszenia Dostawców Wody, podkreślił, że picie wody ze źródeł zainstalowanych w miejscach publicznych na Litwie jest bezpieczne.

GRANICA Postrzelono przemytnika papierosów

Wilnianin, dobrze znany organom ścigania, został śmiertelnie postrzelony przez funkcjonariuszy straży granicznej podczas próby zatrzymania przewożąc kontrabandę — papierosy — w pobliżu granicy z Białorusią, poinformowała w niedzielę Państwowa Służba Ochrony Granic (VSAT). Według Giedriusa Mišutisa, doradcy VSAT, policja wszczęła dochodzenie w sprawie tego incydentu. Gen. Rustamas Liubajevs, szef VSAT, powiedział dziennikarzom, że zmarły był dobrze znany organom ścigania i był karany za przemyt. Nie miał również pozwolenia na pobyt w strefie ochrony granicy państwowej. W samochodzie był sam.

OŚWIATA Startował nabór do zawodówek

Letni nabór do szkół zawodowych rozpoczął się w poniedziałek 3 czerwca, ogłosiło Ministerstwo Oświaty, Nauki i Sportu. Powszechny nabór jest otwarty dla 44 szkół zawodowych i innych instytucji edukacyjnych prowadzących kształcenie zawodowe. Podobnie jak w ubiegłym roku, oczekuje się, że 20 600 uczniów zostanie przyjętych na finansowane przez państwo miejsca

kształcenia zawodowego. Według ministerstwa obecnie najbardziej potrzebni na rynku pracy są specjaliści w dziedzinie inżynierii, opieki zdrowotnej, technologii informatycznych i usług. O przyjęcie mogą ubiegać się osoby chcące zdobyć kwalifikacje w ramach pełnego programu kształcenia zawodowego, a także uczniowie klas 9-10 i gimnazjaliści klas 1-4, którzy chcą uczyć się poszczególnych modułów kształcenia zawodowego. Moduły pozwalają wypróbować praktyczne działania w szerokim zakresie zawodów — inżynierii, urodzie, usługach i wielu innych. Według wice-minister Agnė Kudarauskienė, jest to okazja dla uczniów gimnazjum do wcześniejszego wypróbowania specjalizacji, którą chcieliby wybrać po ukończeniu szkoły lub zdobycia umiejętności, które będą przydatne w przyszłości.

TRANSPORT Regitra zidentyfikowała przestępczy schemat

Przedsiębiorstwo państwowe Regitra ogłosiło, że zidentyfikowało potencjalnie przestępczy schemat, wszczęło wewnętrzne dochodzenie i natychmiast rozwiązało umowy o pracę z trzema pracownikami. Dochodzenie jest kontynuowane, a zebrane informacje zostaną przekazane organom ścigania w najbliższej przyszłości. Rzecznik Regitry Lukas Vosylis potwierdził BNS, że zwolnieni pracownicy są egzaminatorami. Powiedział, że w sumie sześciu egzaminatorów zostało zwolnionych w ciągu ostatnich kilku lat za działalność przestępczą.

Str. opr. Alicja Klonowska na podst. BNS, mat. pras., inf. wł.; Graf. Regitra, Fot. domena publ., kol. red.; alicja.klonowska@kurierwilenski.lt

Szef MFW: Litwa obecnie potrzebuje strukturalnej reformy systemu emerytalnego

Honorata Adamowicz

Litwa potrzebuje strukturalnej reformy systemu emerytalnego, ponieważ jej społeczeństwo wciąż się starzeje. Do 2030 r. liczba osób zatrudnionych spadnie z 1,8 do 1,3 mln. To znaczy, że coraz mniej osób będzie pokrywać koszty świadczeń emerytalnych, powiedział Borja Gracia, szef Misji Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW) na Litwie. Tymczasem Linas Kukuraitis, wiceprzewodniczący sejmowego komitetu Ochrony Socjalnej i Pracy, były minister opieki socjalnej i pracy, uważa, że to, co jest teraz potrzebne, to nie reforma emerytur, ale próba uzyskania dostępu do większych środków z dochodów i przeznaczenie ich na emerytury.

ZDROWIE SPOŁECZEŃSTWA

— Nie można nawet myśleć o wydłużeniu wieku emerytalnego. Stan zdrowia naszej populacji w wieku emerytalnym jest gorszy niż średnia europejska. A statystyki dotyczące zdrowego trybu życia są jeszcze gorsze. Mężczyźni żyją zdrowo do 56. roku życia, a kobiety do 59. roku życia. To znacznie mniej niż w Szwecji, gdzie jest to 70 lat. Mówienie o wydłużeniu wieku emerytalnego nie jest ani rozsądne, ani społecznie poprawne, ponieważ zdrowie naszych ludzi po prostu nie pozwoli im pracować dłużej. Dlatego musimy zrobić wszystko, co w naszej mocy, aby przedłużyć nasze zdrowe życie, co jest obecnie priorytetem, a nie myśleć o tym, aby ludzie pracowali dłużej — podkreślił w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Linas Kukuraitis.

Od 2024 r. kobiety przechodzą na emeryturę w wieku 64 lat i 4 miesięcy. To znaczy kobiety urodzone między 1 stycznia 1960 r. a 31 sierpnia 1960 r. lub starsze mogą przejść na emeryturę. Wiek emerytalny dla mężczyzn wynosi obecnie 64 lata i 8 miesięcy. Mężczyźni urodzeni między 1 lipca

1959 r. a 30 kwietnia 1960 r. lub starsi mogą przejść na emeryturę. Wiek emerytalny wzrośnie jeszcze od 2025 r., a także od 2026 r., kiedy osiągnie dokładnie 65 lat zarówno dla kobiet, jak i mężczyzn.

— Jeśli chodzi o emerytury, naszym największym problemem jest ich niedofinansowanie. To, co jest teraz potrzebne, to nie reforma emerytur, ale próba uzyskania dostępu do większych środków z dochodów i przeznaczenie ich na emerytury. A ten rząd przez cztery lata nic z tym nie zrobił. Kwota wydatków dramatycznie wzrosła, zobowiązania finansowe wobec nauczycieli, prokuratorów, sędziów i innych pracowników zostały znacznie zwiększone, ale nie znaleziono więcej pieniędzy z innych źródeł. Oznacza to, że reforma podatkowa utknęła w martwym punkcie. Wszystkie te podwyżki obciążają naszych emerytów. W Sodrze jest rezerwa pieniędzy w wysokości 3 mld. Ale nie można jej wykorzystać do szybszego podniesienia emerytur, ponieważ budżet państwa nie ma wystarczającej ilości pieniędzy, aby zapłacić za te zobowiązania, co oznacza, że rezerwa ubezpieczenia społecznego jest zamrożona — wyjaśnia Kukuraitis.

„REFORMA JEST KONIECZNA”

Borja Gracia, szef MFW, podczas piątkowego seminarium Banku Litwy i misji MFW w Wilnie powiedział, że konieczna będzie systemowa reforma emerytalna. „Wasz system emerytalny dziś ma się dobrze dzięki lepszej niż oczekiwano dynamice na rynku pracy, wyższemu zatrudnieniu w krótkim okresie, wysokiemu wzrostowi płac” — powiedział.

Rok 2024 będzie pierwszym, w którym więcej osób na Litwie przejdzie na emeryturę niż wejdzie na rynek pracy, powiedział Gracia, dodając, że planowane podniesienie wieku emerytalnego zakończy się w 2026 r. To dodatkowo „zwiększy presję na litewski fundusz ubezpieczeń społecznych. Szacuje się, że do 2030 r. liczba pracowników na Litwie spadnie z 1,8 do 1,3 mln i będą oni musieli płacić dużą część emerytur, co będzie wymagało redystrybucji budżetu państwa.

Szef misji MFW powiedział również, że Litwa musi zreformować wydajność systemów opieki zdrowotnej i edukacji oraz zwiększyć pobór dochodów. „Litwa ma potencjał do zwiększenia dochodów przy jednoczesnym utrzymaniu konkurencyjnego środowiska gospodarczego” — powiedział Gracia. ■

Rok 2024 będzie pierwszym, w którym więcej osób na Litwie przejdzie na emeryturę niż wejdzie na rynek pracy **Fot. Marian Paluszkiwicz**

Czego oczekujemy od nowego dyrektora Departamentu Mniejszości Narodowych?

Antoni Radczenko

Nowym dyrektorem Departamentu Mniejszości Narodowych został Dainius Babilas. Przewodniczący Rady Wspólnot Narodowych Władysław Wojnicz ma nadzieję, że nowy kierownik będzie otwarty na dialog i współpracę.

1 lipca Vida Montvydaitė oficjalnie zakończy swą pracę na stanowisku dyrektora Departamentu Mniejszości Narodowych przy rządzie RL. Nowy dyrektor Dainius Babilas swą działalność na stanowisku dyrektora rozpocznie dzień później. Kanclerz rządu Giedrė Balčytė poinformowała, że jednym z zadań nowego dyrektora będzie informowanie o prawdziwym położeniu mniejszości narodowych w kraju i tym samym przeciwdziałanie wrogim narracjom innych państw, które wykrzywiają historię Litwy. Innym zadaniem będzie popularyzacja wielokulturowości.

POLACY MAJĄ W RADZIE TRZECH PRZEDSTAWICIELI

Na początku maja nowym przewodniczącym Rady Wspólnot Narodowych Litwy został Władysław Wojnicz. Rada jest organem doradczym istniejącym przy departamencie.

— Na razie nie mieliśmy okazji spotkania się z nowym dyrektorem. Mam nadzieję, że Dainius Babilas wystąpi z taką inicjatywą i na spotkaniu uda się wypracować kryteria współpracy — komentuje dla „Kuriera Wileńskiego” polski działacz na Litwie.

Polska mniejszość w radzie ma trzech przedstawicieli. Oprócz Wojnicza członkami są prawnik Grzegorz Sakson oraz dziennikarz Walenty Wojniłło. Poprzednim przewodniczącym rady był przedstawiciel żydowskiej wspólnoty Levas Daurmantas Todesas.

Wojnicz chciałby w najbliższym czasie z Babilasem omówić projekt ustawy o mniejszościach narodowych, który został przygotowany przez ministerstwo sprawiedliwości.

1 lipca Vida Montvydaitė oficjalnie zakończy swą pracę na stanowisku dyrektora Departamentu Mniejszości Narodowych **Fot. Marian Paluszkiewicz**

— Mamy nadzieję, że nowy szef instytucji będzie otwarty na sprawy mniejszości narodowych. Mam nadzieję, że wspólnie będziemy firmowali temat związany z ustawą o mniejszościach narodowych. Poza tym oczekujemy, że współpraca między dyrektorem a radą będzie merytoryczna. Spotkania będą odbywały się regularnie — podkreśla nasz rozmówca.

Działalność departamentu, jak czytamy na ich stronie, opiera się na trzech wartościach: obywatelskości, różnorodności kulturowej i dialogu. Zdaniem nowego przewodniczącego Rady Wspólnot Narodowych praca z mniejszościami narodowymi nie należy do łatwych.

— Z tej okazji chciałbym nowemu dyrektorowi życzyć sukcesów zawodowych i wytrwałości. Stanowisko jest dosyć skomplikowane. Kwestie związane z mniejszościami narodowymi trzeba rozwiązywać. W tej sprawie nadal jest dużo do zrobienia — ocenia Władysław Wojnicz.

HISTORIA DEPARTAMENTU

Dainius Babilas ukończył historyczne studia magisterskie na

Uniwersytecie Witolda Wielkiego. Pracował jako nauczyciel w Kowieńskim Gimnazjum Jezuickim oraz na stanowisku dyrektora Centrum Kulturowego Różnych Narodowości w Kownie.

Departament Mniejszości Narodowych w obecnym kształcie działa od 2015 r. Instytucje państwowe zajmujące się kwestiami mniejszości narodowych funkcjonują w kraju od 1989 r., kiedy został powołany Departament Narodowościowy. Pierwszą dyrektorką została Halina Kobeckaitė. W 1997 r. departament został przekształcony w Departament Mniejszości Narodowych i Wychodźstwa. W 2010 r. został zlikwidowany, a jego funkcje przejęły resorty kultury i oświaty oraz MSZ. W 2014 r. decyzją rządu został powołany oddzielny Departament Mniejszości Narodowych.

Pierwszym dyrektorem Departamentu została Vida Montvydaitė, która wcześniej była konsulem Litwy w Sejnach oraz zastępcą dyrektora generalnego Departamentu Mniejszości Narodowych i Wychodźstwa. Montvydaitė była dyrektorem przez dwie kadencje. ■

Noc Kultury w Wilnie już niebawem – czeka eksplozja wydarzeń artystycznych

Festiwal kultury powraca do repertuaru letnich wydarzeń. Ruszyła już rejestracja do udziału w jednym z największych wakacyjnych wydarzeń kulturalnych.

7 czerwca w przestrzeni miasta będą odbywały się darmowe koncerty, spektakle, filmy, wystawy, instalacje świetlne oraz wycieczki. Tradycyjnie będą też polskie akcenty.

„JEDNA DUŻA SCENA”

„Noc Kultury po raz 18. zachęca do poznania Wilna od strony artystycznej. W piątek 7 czerwca miasto zamieni się w jedną dużą scenę. Każdego roku festiwal przyciąga artystów z kraju i z zagranicy. W ramach wydarzenia swoje projekty zaprezentuje ponad 700 twórców z całego świata. Szacuje się, że udział weźmie około 150–200 tys. widzów. Dla artystów jest to wyjątkowa okazja do zaprezentowania swojej twórczości na tak wielką skalę” — zapowiada Gintarė Šiaulytė, kierowniczka festiwalu Noc Kultury.

Tegoroczne przedsięwzięcie to nie tylko muzyka, teatr i taniec. Organizatorzy przygotowali także bogatą ofertę edukacyjną.

NOCNE ZWIEDZANIE

Można będzie zwiedzać z przewodnikiem muzea, uczelnie, biblioteki, galerie, pracownie artystyczne. W programie nocnego zwiedzania znalazły się m.in.: Gmach Sądu Najwyższego, siedziba Rządu RL, Muzeum Energetyki Litewskie, Narodowe Muzeum Sztuki czy Litewskiego Narodowego Teatru Opery i Baletu. Bracia franciszkanie zapraszają do zwiedzania zakątka gotyckiego, kościoła Bernardyńskiego, spacer po zespole klasztornym, w którym niedawno otwarto imponujące przestrzenie. Można też będzie zejść kręconymi schodami do kościelnych podziemi oraz podziwiać panoramę wileńskiej Starówki z wieży kościelnej.

Tegoroczne wydarzenia festiwalowe skupiają się przeważnie w ob-

■ W piątek 7 czerwca Wilno zamieni się w jedną dużą scenę Fot. M. P.

rzebie Starówki i centrum miasta, ale stopniowo rozszerzają się również na obrzeża — aż do Nowej Wilejki i Fabryki Dymu (Dūmų fabrikas).

MUZYCZNA OFERTA I POLSKIE AKCENTY

Utworów klasycznych można będzie posłuchać na dziedzińcu Pałacu Władców, zaś misy tybetańskie, autorskie pieśni i muzyka elektroniczna zabrzmiały na skwerze Tybetańskim na Zarzeczcu. Muzyka będzie rozbrzmiewała w salach koncertowych oraz w najprzeróżniejszych zakątkach miasta.

W kościele św. Katarzyny (ul. Wileńska 30) odbędzie się koncert polskiego zespołu akordeonowego Motion Trio. Koncert zorganizowano w ramach projektu pomiędzy miastami partnerskimi „Wilno-Kraków”.

„Motio Trio słynie z niezwykle oryginalnego brzmienia i kontrastów. Zespół występuje w największych salach koncertowych świata, jak np. nowojorska Carnegie Hall, Barbican Centre w Londynie

czy Konzerthaus w Wiedniu. Wyrafinowani i pełni pasji muzycy, Janusz Wojtarowicz, Marcin Gałążyn i Paweł Baranek, zaproszą wileńską publiczność do wysłuchania utworów wykonywanych na uznawanych za najlepsze na świecie instrumentach Pigini Sirius Millennium. Muzycy zaskoczą słuchaczy różnymi możliwościami akordeonu” — zapowiadają organizatorzy.

Koncert potrwa w godz. 18.00–19.30. Wymagana jest wcześniejsza rejestracja.

WYDARZENIA SĄ DARMOWE

Dzięki zaangażowaniu Samorządu Miasta Wilna oraz partnerów festiwalu wszystkie wydarzenia są darmowe. Do udziału w niektórych potrzebna jest wcześniejsza rejestracja. Organizatorzy zachęcają do zapoznania się z programem festiwalu oraz zarejestrowanie na wydarzenia za pośrednictwem strony internetowej kulturosnaaktis.lt

Opr. Justyna Giedrojć
na podst. mat. nadesł.

Do Wilna jadą nowe trolejbusy. Stare – na sprzedaż lub na złom

W pierwszej połowie czerwca do Wilna ma dotrzeć 20 nowych trolejbusów Škoda 32 Tr. Po testowych przejazdach i innych obowiązkowych procedurach, w sierpniu czeskie trolejbusy wyjadą na ulice stolicy.

Czechosłowackie trolejbusy Škoda, do których przyzwyczaili się mieszkańcy Wilna, mają do 2025 r. zniknąć ze stołecznych ulic. Stare trolejbusy, wyprodukowane w nieistniejącej już Czechosłowacji, stały się w pewnym sensie integralną częścią Wilna.

SPRAWNY PROCES PRODUKCJI

Na wileńskie ulice wyjadą trolejbusy czeskiego producenta Škoda 32Tr. To typ niskopodłogowego trolejbusu wytwarzanego przy współpracy firm Škoda Electric (wyposażenie elektryczne i montaż końcowy) i SOR Libchavy (nadwozie z autobusu SOR NS 12).

„Proces produkcji nowych trolejbusów przebiega sprawnie. Pierwsze 5 pojazdów jest już gotowych do podróży do Wilna. Ich przybycie do stolicy będzie symbolicznym początkiem odnowy naszego taboru. Kolejnych 15 trolejbusów jest w pełni wyprodukowanych, przechodzą testy w Pilźnie i kończą inne, obowiązkowe procedury” — powiedział Ignas Degutis, dyrektor firmy Vilniaus viešasis transportas (VVT, pol. Wileński Transport Publiczny).

INWESTYCJA NA 52 MLN EURO

Zgodnie z podpisaną w 2023 r. umową między firmami VVT i Škoda Electric wyprodukowanych zostanie łącznie 91 trolejbusów. Całkowita wartość umowy to ponad 52 mln euro.

Pierwszych 20 nowo wyprodukowanych trolejbusów dotrze do Wilna w pierwszej połowie czerwca, a wozic pasażerów zaczną w sierpniu. Kolejnych 20 pojazdów jest obecnie w produkcji.

Nowe trolejbusy Škoda 32Tr będą niskopodłogowe, 12-metrowe i autonomiczne, o zasięgu do 20

km bez sieci trakcyjnej. Trolejbusy będą wyposażone w system bezpieczeństwa — przyciski SOS i pasy A, urządzenia do rejestrowania zdarzeń na wideo, ostrzeżenia o możliwych kolizjach i gaśnicze urządzenia pożarowe.

WYGODNE DLA PASAŻERÓW

Nowe trolejbusy będą również przystosowane dla osób z indywidualnymi potrzebami — wyposażone w rampę, pasy mocujące wózki osób niepełnosprawnych, specjalne przyciski do zgłaszania potrzeby pomocy.

Trolejbusy będą wyposażone w urządzenia do mocowania przewożonych rowerów.

Trolejbusy wyposażone będą także w łączka USB do ładowania telefonów komórkowych, będzie działać sieć internetowa WiFi, tablice wyników i ekrany multimedialne. Nowe trolejbusy zużywają około 10 proc. mniej prądu na przejechany kilometr niż stare pojazdy. Trolejbusy będą w pełni klimatyzowane i wentylowane zarówno w części pasażerskiej, jak i w kabinie kierowcy.

NA SPRZEDAŻ LUB NA ZŁOM

Samorząd zaznacza, że gdy nowe trolejbusy wejdą do eksploatacji, będzie można odkupić te wycofane z eksploatacji.

Jak wynika z dotychczasowej praktyki, nieużywane pojazdy mogą otrzymać „drugie życie”. Stają się domami letniskowymi, magazynami, a nawet kawiarniami. Niesprzedane pojazdy zostaną oddane do skupu złomu.

NOWE AUTOBUSY NA WODÓR

„Konsekwentnie inwestujemy w odnowę komunikacji miejskiej — zaczynamy od odnowy taboru trolejbusowego. Wkrótce ogłosimy też nowe przetargi na obsługę tras autobusowych autobusami elektrycznymi, a w kolejnych latach do naszego transportu dodamy autobusy wodorowe. Zależy nam na tym, aby pasażerowie, którzy docenili atrakcyjność nowych pojazdów, częściej wybierali podróż komunikacją miejską” — powiedział mer Wilna Valdas Benkunskas. ■

Opr. Aleksander Borowik
na podst. inf. vilnius.lt
i Škoda Electric

Pierwszych 20 nowo wyprodukowanych trolejbusów dotrze do Wilna w pierwszej połowie czerwca. Fot. Škoda Electric

Ekolog: Ludzie chcą mieszkać w czystym i uporządkowanym środowisku

Antoni Radczenko

5 czerwca jest obchodzony Światowy Dzień Środowiska. Po raz pierwszy święto było obchodzone w roku 1974. Święto zostało zatwierdzone dwa lata wcześniej przez Zgromadzenie Ogólne ONZ na Konferencji sztokholmskiej ONZ. „Człowiek ma podstawowe prawo do wolności, równości i odpowiednich warunków życia w środowisku takim, które pozwalałoby na przyzwoite życie w dobrobycie. Człowiek ponosi poważną odpowiedzialność za ochronę i poprawę środowiska naturalnego dla obecnych i przyszłych pokoleń” — czytamy w Deklaracji sztokholmskiej.

PAŃSTWO JAKO PRZYKŁAD

Konferencja sztokholmska ONZ była pierwszą tego typu inicjatywą, kiedy sprawy ekologii i środowiska zaliczono do kwestii międzynarodowych. Podkreślono, że w tej dziedzinie jest potrzebna współpraca wszystkich państw. „Sprawy międzynarodowe dotyczące ochrony i poprawy środowiska powinny być potraktowane w duchu współpracy wszystkich krajów, wielkich i małych, na równych zasadach.

Współpraca poprzez wielostronne lub dwustronne porozumienia lub inne odpowiednie środki ma istotne znaczenie w zapobieganiu, eliminowaniu lub redukowaniu ujemnych skutków dla środowiska, wynikających z działalności prowadzonej we wszystkich dziedzinach, przy czym współpraca ta powinna brać pod uwagę suwerenność i interesy wszystkich państw” — mówi się w artykule 24 konwencji.

Społeczeństwo dba o ochronę środowiska w wymiarze lokalnym, ponieważ każdy chce żyć w czystym i uporządkowanym środowisku. Dużo gorzej sprawy idą w kontekście globalnym — mówi Alfredas Skinulis z Instytutu Ochrony Środowiska.

Obecnie Światowy Dzień Środowiska jest obchodzony w ponad 100 krajach. „My, jako państwo, musimy być przykładem dla sektora prywatnego. Musimy pokazać, jak można pomyślnie funkcjonować, realizując cele związane z klimatem i ochroną środowiska” — mówił w 2022 r. minister ochrony środowiska Simonas Gentvilas.

SZCZEBEL LOKALNY I GLOBALNY

Eksperti z organizacji pozarządowych podkreślają, że nastawienie wobec ochrony środowiska wśród przedsiębiorców zmienia się na lepsze.

— Mówiąc o biznesie, to ich pogląd na ochronę środowiska naprawdę zmienił się na lepsze. I to mocno się zmienił. Tendencje naprawdę są pozytywne. To wynika nie tylko z tego, że są narzucane

pewne regulacje ze strony państwa lub Unii Europejskiej. Tylko to wynika z nastawienia samych klientów. To społeczeństwa wywierają presję, do której przedsiębiorcy muszą się dostosować. Warto odnotować, że pogląd samego społeczeństwa mocno się zmienił w tym temacie — powiedział „Kurierowi Wileńskiemu” Alfredas Skinulis, dyrektor Instytutu Ochrony Środowiska.

Rozmówca zaznaczył, że zrozumienie ważności kwestii ekologicznych na szczeblu lokalnym jest bardzo dobre.

— Dla mieszkańców bardzo ważna jest ochrona środowiska na szczeblu lokalnym. To można powiązać z tym, że ludzie zaczęli dbać bardziej o własne zdrowie. Ludzie chcą mieszkać w czystym i uporządkowanym środowisku.

11.>>

Transport ma znaczący wpływ na klimat, zaś samochody osobowe odpowiadają za ponad 60 proc. emisji dwutlenku węgla w UE

W rankingu najbardziej ekologicznych państw Europy Litwa zajmuje jedno z ostatnich miejsc

10.>>

Takie podejście jest bezpośrednio powiązane z sytuacją materialną. Tak zawsze było, że kiedy człowiek nie musi zastanawiać się „co włożyć do garnka”, to zaczyna zastanawiać się nad tym, jak polepszyć otaczające go środowisko. Niestety, kiedy zaczynamy mówić o procesach globalnych, to tutaj jest inne podejście. Na przykład w przypadku zmian klimatu to byłbym o wiele bardziej sceptyczny. Generalnie mieszkańcy, zwłaszcza większych miast, rozumieją, że zmiany klimatu mają bezpośredni wpływ na ich życie. Jednak to nie przekłada się na indywidualną odpowiedzialność, czyli nikt raczej nie zastanawia się nad tym, jak osobiście może wpłynąć na te procesy — oświadczył przedstawiciel organizacji pozarządowej.

POTRZEBNE SĄ INWESTYCJE

Skinulis podkreślił, że państwo mogłoby bardziej działać na rzecz ochrony środowiska.

— Państwo z pewnością dba o ochronę środowiska, ale w jego działaniu brakuje jakości. Powiedziałbym w ten sposób, że państwo dba o to, co jest ważne dla jego wyborców. Dlatego widzimy, jak duże dyskusje wywołują takie dziedziny jak myślistwo czy łowienie ryb. Tutaj instytucje pań-

stwowe są wystarczająco aktywne. Natomiast tam, gdzie jest mniej widzialne, tego działania ze strony państwa ewidentnie brakuje. Choć jeśli mówimy o bazie prawnej, dotyczącej ochrony środowiska, to również mamy ruch do przodu — oświadczył naszemu dziennikowi działacz ekologiczny.

W przypadku ekologii bardzo ważna jest edukacja.

— Edukacja powinna zaczynać się w rodzinie, od najmłodszych lat życia. Oczywiście kwestie oświatowe są bardzo ważne, tylko mi się wydaje, że młodszy wiek lepiej rozumieją o wiele lepiej niż dorośli. I mogą świecić przykładem. Mówiąc o ekologii i ochronie środowiska, to trzeba pamiętać jedno: to kosztuje. Nic nie jest za darmo. Możemy dużo mówić o tych sprawach, ale jeśli nie zaczniemy inwestować w pewne rozwiązania, to nic się nie zmieni — powiedział Alfredas Skinulis.

***

Z rankingu firmy Hemsol, która swe badania opierała między innymi na danych Europejskiej Agencji Środowiska, czołówkę najbardziej ekologicznych państw Europy stanowią Norwegia, Austria oraz Finlandia. Ostatnie miejsce, z 31 krajów, zajęła Malta. Litwa znalazła się na miejscu 28, a Polska na 18. Ranking został opublikowany w lutym 2024 r.

Fot. Marian Paluszkiwicz

Francuskie media: Macron złamał tabu dot. Ukrainy

„Wyłom” i „złamanie tabu” — tak określa francuski dziennik „Le Figaro” słowa prezydenta Francji Emmanuela Macrona o tym, iż Ukraina powinna mieć możliwość atakowania pozycji rosyjskich za pomocą broni zachodniej.

„Odmowa zezwolenia Ukraincom, by bronili się, atakując terytorium Rosji za pomocą zachodniego uzbrojenia, podczas gdy agresja Kremla zasilana jest wsparciem Chin, Iranu i Korei Północnej, może wkrótce się załamać, pokonana przez realia i wymogi wojny” — ocenia dziennik. Wnioski takie można wyciągnąć z apeli wystosowywanych przez rząd Wielkiej Brytanii, prezydenta Francji i sekretarza generalnego NATO Jensa Stoltenberga.

Zauważa, że ten „wyłom otwarty przez Anglików, Francuzów i sekretarza generalnego NATO” wywołał „kafkę dyplomatyczną”; stał się również powodem „pojawienia się waśni w obozie zachodnim, które Moskwa usiłuje wykorzystać”. Wśród przeciwników tego kroku dziennik wymienia Niemcy i Włochy.

W ocenie „Le Figaro” to właśnie Macron na arenie międzynarodowej wydaje się „słoniem w składzie porcelany”, którego idee najpierw spotykają się z przeciwdziałaniem partnerów, a potem „są często podejmowane kilka tygodni później, po debacie między sojusznikami”. Do tych idei dziennik zalicza opisywaną przez media propozycję wysłania na Ukrainę instruktorów z krajów europejskich.

Opr. A.K. na podst. PAP
Fot. EPA-ELTA

Dzień Dziecka w DKP: każdy tu czuł się częścią niesamowitej przygody

Tegoroczne świętowanie w Domu Kultury Polskiej w Wilnie odbyło się 29 maja. Tego dnia w DKP było głośno, wesoło i kolorowo. Główną atrakcją święta najmłodszych był spektakl „Noniek”.

Honorata Adamowicz

— Dom Kultury Polskiej w Wilnie, jak co roku w okolicach Dnia Dziecka, przygotował wyjątkowe wydarzenie dla najmłodszych. Tym razem mieliśmy zaszczyt gościć renomowany Teatr Dzieci Zagłębia im. Jana Dormana w Będzinie, który przywiózł ze sobą spektakl „Noniek”. Ponad tysiąc dzieci z zapartym tchem śledziło przygody tytułowego bohatera, który wyruszył w pełną niespodzianek podróż w poszukiwaniu dobrego humoru. Sala była wypełniona po brzegi młodą publicznością, której śmiech i okrzyki radości zalały cały DKP. Dzieci nie tylko oglądały spektakl, ale także aktywnie uczestniczyły w zabawie, tańcząc i śpiewając razem z aktorami. Magiczna atmosfera tego dnia sprawiła, że każdy czuł się częścią tej niesamowitej przygody — powiedziała w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” koordynatorka projektów kulturalnych DKP Bożena Mieżonis.

PO RAZ DRUGI W WILNIE

— Wystawiliśmy spektakl „Noniek” na państwa prośbę, tym bardziej, że nasza scenografka Julia Skuratowa pochodzi właśnie stąd, z Wilna. To jest nasza druga wizyta. Rok temu byliśmy tutaj ze spektaklem „Cicho” — to spektakl, który opowiada o legendach słowiańskich. Bardzo się cieszymy, że na spektaklu „Noniek” było bardzo dużo publiczności. Najmłodszy bardzo żywiołowo reagowali na to, co się dzieje na scenie. Nasz spektakl obejrzało ponad tysiąc najmłodszych widzów, czyli naprawdę ogromna liczba dzieci, bardzo się z tego cieszymy — powiedziała dyrektorka Teatru Dzieci Zagłębia im. Jana Dormana w Będzinie Agnieszka Raj-Kubat.

Aktorzy oraz dyrekcja teatru jednogłośnie mówią, że spektakl z oka-

■ Najmłodszy bardzo żywiołowo reagowali na to, co się dzieje na scenie

zji Dnia Dziecka na pewno bardziej ucieszy niż zabawka. Bo spektakl to przede wszystkim przeżycie i doświadczenia, które angażują do zabawy dzieci i pobudzają ich wyobraźnię.

„NAJLEPSZY PREZENT TO WIZYTA W TEATRZE”

— Pójście do teatru dla dziecka to na pewno jest najlepszy prezent z okazji Dnia Dziecka. Teatr powinien uwrażliwiać młodego widza, to także działa terapeutycznie i pedagogicznie. Moim zdaniem, nie ma lepszego prezentu dla dzieciaków niż pójście na spektakl — podsumowała Agnieszka Raj-Kubat.

— To, co tym razem zaoferował Dom Kultury Polskiej w Wilnie dla dzieci z okazji Dnia Dziecka to jest super niespodzianka. Bo pójście do McDonald'sa czy do wesołego miasteczka nie jest czymś szczególnym, tak naprawdę, bo wszystkie dzieci chodziły i chodzą tam z okazji ich święta, natomiast do teatru — to bar-

dzo rzadko. A jeszcze tutaj dla dzieci był przygotowany słodki poczęstunek w postaci lodów, mnóstwo balonów, więc maluchy wychodziły naprawdę bardzo uśmiechnięte. Dzieci były naprawdę bardzo szczęśliwe, chętnie tańczyły i bawiły się razem z nami. Wychodząc, mówiły do nas „do zobaczenia”, a nie „do widzenia” — wtórowała dyrektorce Edyta Dziura inspicjentka teatru.

ZABAWA NA CAŁEGO

Podczas spektaklu wszystkie dzieci świetnie się bawiły razem z aktorami, którzy zachęcali do wspólnej zabawy. Nie obyło się bez śmiechów, wesołych wrzasków i dobrego humoru.

— Głównym bohaterem tego spektaklu jest Noniek, który pewnego dnia zdał sobie sprawę z tego, że zgubił lub zapodział mu się gdzieś dobry humor. I nie wie, jak to się stało, z jakiego powodu go utracił. I wyruszył na poszukiwanie.

12.>>

A co się potem okazało, że można go pozyskać w zupełnie inny sposób. Nam wydaje się, że należy odzyskać ten dobry humor, który już mieliśmy, ale przecież możemy pozyskać zupełnie inny dobry humor, spotykając innych ludzi na swojej drodze czy jakieś nowe zdarzenia na przykład kryminalne. Cały spektakl jest intrygą kryminalną, w odnalezieniu humoru pomaga detektyw Komar. A więc jest to takie kryminogenne przedstawienie dla dzieci o tym, że nie należy się poddawać – tylko dążyć do celu, jeżeli coś utracimy – powiedział nam Jacek Mikołajczyk, występujący w roli detektywa Komara w „Nońku”.

„Noniek” Marty Guśniowskiej to opowieść o bohaterze, który z niewiadomych przyczyn utracił swój dobry humor i postanawia wyruszyć w podróż, aby go odnaleźć. W trakcie poszukiwań w towarzystwie Komara, tajemniczego detektywa, przemierza Biuro Rzeczy Zagubionych, Biuro Rzeczy Znalezionych, aż wreszcie trafia do Biura Rzeczy Ukradzionych. Podczas wędrowki spotyka też inne postacie, które muszą zmierzyć się ze stratą: Ślimaka, który nie ma cza-

Spektakl to przede wszystkim przeżycie i doświadczenia, które angażują do zabawy dzieci i pobudzają ich wyobraźnię

su, Robaczka bez ochoty na jabłko czy Pajaka, który nie panuje nad swoją pajęczyną. W roli tytułowego Nońka wystąpiła Anna Ratajczyk.

— Ja nie gram Nońka, tylko nim jestem, bo uważam, że ta fantastyczna rzecz, jaką jest teatr lalek, to jest bycie dwójgim w jednym, czyli sobą i lalką jednocześnie. To jest cudowne wyzwanie i niesamowite przeżycie, więc powróciłam do teatru. Ja przez lalkę

przekazuję swoje emocje i na odwrót, bo ona też przekazuje moje emocje, a więc żyjemy z nią razem. A więc dla mnie nie jest trudno zagrać Nońka, bo cudownie jest nim być — powiedziała Anna Ratajczyk.

Na zakończenie tego pięknego święta była słodka niespodzianka — lody. Tego dnia uśmiech towarzyszył dzieciom przez cały dzień. ■

Fot. Honorata Adamowicz

■ Na zakończenie tego pięknego święta była słodka niespodzianka — lody

Uczniowie mają sprawczość. Jak budżet partycypacyjny może uprzyjemnić szkołę

Anna Pieszko

O tym, że szkoła może być miejscem, po pierwsze, przyjaznym, a po drugie, tworzonym przez samych uczniów, wie młodzież z Gimnazjum im. Longina Komolowskiego w Połukniu. Od stycznia 2024 r. placówka realizuje kolejną, ciekawą inicjatywę pod nazwą „Budżet partycypacyjny”.

Biorą w niej udział sami uczniowie, a namacalnym rezultatem będzie kącik wypoczynkowy w szkole.

CELE INICJATYWY

Pomysł budżetu partycypacyjnego zgłosiła organizacja społeczna Transparency International, której celem jest wdrażanie przejrzystych i antykorupcyjnych inicjatyw. Budżet partycypacyjny to sposób decydowania wraz ze społecznością o wykorzystaniu środków publicznych, w którym członkowie społeczności sami składają pomysły samorządowi, szkole lub organizacji i w drodze głosowania wybierają te, które najbardziej im się podobają.

— Podstawowym celem tej inicjatywy jest zachęcenie uczniów do aktywnego udziału w przyjmowaniu niektórych decyzji w szkole. W styczniu na naszą skrzynkę mailową przyszła propozycja od organizacji społecznej Transparency International, by wziąć udział w projekcie. Wydało mi się to bardzo zachęcające. Chcieliśmy zaktywizować naszych uczniów, by poczuli swoją sprawczość w podejmowaniu decyzji dotyczących szkoły, by czuli się jej nieodłączną częścią — wyjaśnia Renata Krasowska, dyrektor Gimnazjum im. Longina Komolowskiego w Połukniu.

W styczniu szkoła zgłosiła się do udziału w inicjatywie, a już w lutym przedstawicielka organizacji Transparency International Aistė Rinkevičiūtė przyjechała na pierwszą rozmowę z uczniami i wytłumaczyła, w jaki sposób można urzeczywistnić niektóre idee w szkole.

„Chcieliśmy zaktywizować naszych uczniów, by poczuli swoją sprawczość w podejmowaniu decyzji dotyczących szkoły, by czuli się jej nieodłączną częścią” — wyjaśnia Renata Krasowska **Fot. Marian Paluszkiwicz**

— Podczas spotkania ja, jako dyrektor, opowiedziałam uczniom, co to jest budżet gimnazjum, z jakich części się składa. Z kolei przedstawicielka Transparency International we współpracy z uczniami generowali i omawiali różne pomysły na wykorzystanie środków finansowych. Takich spotkań odbyło się kilka, niektóre realizowane było online — relacjonuje dyrektor.

W godzinach lekcyjnych wśród uczniów klas 5-8 oraz IG-IIG toczyły się dyskusje pt. „Co chciałbyś zmienić w swojej szkole: masz na to 500 euro”. Efektem tych działań były konkretne propozycje, złożone przez uczniów w formie wniosku z kosztorysem w załączniku. Wypełnili oni ankiety, dodali rysunki, szkice, fotografie. Zgłoszono łącznie sześć pomysłów.

GŁOSOWANIE NA NAJLEPSZY POMYSŁ

29 maja w gimnazjum odbyło się głosowanie na najlepszy pomysł. Na wydarzenie przyjechała Aistė Rinkevičiūtė, przedstawicielka litewskiego oddziału Transparency International, która pogratulowała uczniom

przedstawionych przez nich projektów. Podczas spotkania uczniowie mieli możliwość dokonania oceny i wyboru najlepszego, ich zdaniem, projektu.

— Najwięcej przychylnych opinii zebrał pomysł klasy ósmej na kącik rekreacyjny dla dzieci i młodzieży, gdzie uczniowie mogliby się spotkać, wspólnie spędzić czas, odpocząć. Ten projekt zwyciężył. Na kącik rekreacyjny złożą się kanapa, pufy oraz stolik. Szkoła przeznaczy na ten cel 500 euro, a projekt zostanie zrealizowany jeszcze przed 1 września — wyjaśnia dyrektor.

Wśród innych pomysłów uczniów znalazła się również propozycja zawieszenia w szkole kilku hamaków.

— Po naradzie z kolegami zdecydowaliśmy, że szkoła dołoży również do realizacji tej propozycji. Tak więc w gimnazjum pojawi się również kilka hamaków — zapowiada nasza rozmówczyni.

To już kolejna, piękna inicjatywa administracji szkoły skierowana na stworzenie atmosfery przyjaznej uczniom.

14.>>

Od roku w gimnazjum realizuje się również inną, cenną inicjatywę: uczniowie nie używają w szkole telefonów komórkowych, w zamian zaś mogą korzystać z wielu aktywności: zagrać w ping-ponga, piłkarzyki, bilarda, gry planszowe.

— Pomysł „szkoła bez smartfonów” sprawdził się. Nauczyciele zauważyli, że uczniowie mają lepszą koncentrację na lekcji, a na przerwie nie pochylają głów nad ekranem, tylko rozmawiają ze sobą. Nasze korytarze ożyły, szkoła jest pełna werwy. W następnym roku szkolnym również odstawimy smartfony na bok — zapowiada dyrektor Krasowska.

Od kilku lat Gimnazjum im. Longina Komołowskiego w Połukniu jako jedyna szkoła na Litwie prowadzi nauczanie zintegrowane z wiedzą o pszczołach i pszczelarstwie, a jej uczniowie mają możliwość nie tylko podglądania życia pszczoł, ale też spróbowania miodu z własnej szkolnej pasieki.

BUDŻET PARTYCYPACYJNY

Po raz pierwszy budżet partycypacyjny został przetestowany w samorządzie Olity, której mieszkańcy już trzykrotnie mieli okazję przedstawić miastu swoje pomysły.

Inicjatywy budżetu partycypacyjnego zachęcają społeczność do aktywniejszego udziału w proce-

W Gimnazjum im. Longina Komołowskiego w Połukniu panuje przyjazna atmosfera **Fot. Marian Paluszkiewicz**

sach decyzyjnych, zwiększając zaufanie. Według przeglądu z 2023 r. trzy czwarte samorządów w kadencji 2019-23 wdrożyło budżet partycypacyjny co najmniej raz, a dwie trzecie z nich robi to co roku. W sumie w ten sposób mieszkańcy samorządów zdecydowali w kwestii wykorzystania 8 milionów euro. Z reguły samorządy przeznaczają na budżet partycypacyjny od 7 do 350 tys. euro. Łącznie samorządy otrzymały prawie 1,2 tys. pomysłów w ramach budżetów partycypacyjnych.

Ponadto 9 samorządów wskazało, że w ciągu ostatniego roku przygo-

towały budżety partycypacyjne w szkołach (w Druskenikach, Kownie, Kłajpedzie, Łódziejach, Malatych, Kłajpedzie, Pokrojach, Taurogach, Wyłkowyskach).

Od 2019 r. 62 szkoły wdrożyły budżety partycypacyjne.

Zaangażowanie ludności w proces decyzyjny jest szczególnie ważne, ponieważ zaledwie 3 proc. mieszkańców twierdzi, że uczestniczyło w podejmowaniu decyzji takich, jak np. konsultacje społeczne, grupa robocza. Ponadto 4 na 10 mieszkańców uważa, że podejmowanie decyzji w kraju odbywa się w sposób zamknięty. ■

Na podst. inf. wł., transparencij.lt

Uczestnicy projektu już we wrześniu będą mogli korzystać nie tylko z kąpka rekreacyjnego, ale też hamaków **Fot. FB/Paluknio Longino Komołovskio Gimnazija**

Burzliwe losy wileńskiej katedry

Justyna Giedrojc

W 1950 roku władze sowieckie zamknęły katedrę wileńską. 4 czerwca 1956 r. otwarto tu galerię obrazów.

— Taka decyzja ówczesnych władz w pewnym sensie uratowała katedrę przed dewastacją. W tym samym okresie inne wileńskie kościoły zamieniano na magazyny czy pracownię, klasztory zaś w szpitale i więzienia — mówi historyk Paweł Giedrojc.

Była tam świątynia Perkuna...

Zawile dzieje historii nie ominęły bazyliki archikatedralnej pw. św. św. Stanisława i Władysława.

Istnieje pogląd, że w dolinie Świn-toroga, na miejscu dzisiejszej katedry, w czasach pogańskich płonął wieczny ogień i stała świątynia Perkuna. Pierwszą katedrę po przyjęciu chrztu w 1251 r., założył najprawdopodobniej wielki książę Mendog. Po jego śmierci katedrę przekształcono znowu w świątynię pogańską. W 1387 r., w czasie chrztu Litwy, król Jagiello kazał zburzyć pogańską świątynię i na jej miejscu wznosił nową katedrę gotycką. Po pożarze 1419 r. katedrę odbudował książę Witold.

Odbywały się tu uroczyste koronacje wielkich książąt litewskich — od Witolda po dziewięcioletniego Zygmunta Augusta. Chowano tu także sławnych litewskich możnowładców oraz biskupów.

BUDOWLA KLASYCYSTYCZNA

— Katedra niejednokrotnie uległa pożarom, była naprawiana i odnawiana. Z czasem zyskała renesansowy, a następnie barokowy charakter. W 1769 r. podczas burzy zawaliła się wieża południowa, burząc sklepienie. Zginął wówczas ksiądz i sześciu kleryków. Biskup wileński Massalski powierzył renowację świątyni Wawrzyńcowi Gucewiczowi, najlepszemu wówczas architektowi w Wilnie — opowiada „Kurierowi Wileńskiemu” historyk.

Po renowacji katedra stała się najbardziej monumentalną i stylistycznie najczystszą budowlą klasycystycz-

■ W 1951 r. Trzy Krzyże wysadzone zostały w powietrze

ną w całej Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Gucewicz postawił portal, składający się z sześciu ogromnych kolumn doryckich. Do klasycystycznej budowli misternie wkomponował barokowe kaplice św. Kazimierza i Kaplicę Królewską (Wołłowiczowską). Po śmierci Gucewicza budowę dokończył Michał Szulc. Na dachu świątyni stanęły trzy posągi: św. Kazimierza — patrona Litwy, św. Stanisława — patrona Polski oraz św. Heleny — patronki Rusi.

Drewniane, obite blachą rzeźby dłuta Karola Jelskiego, strącono w 1953 r. W 1996 r. zrekonstruował je rzeźbiarz Stanislovas Kuzma.

ARCYDZIEŁO BAROKU

Istotną częścią katedry są kaplice. Szczególnie, uważana za arcydzieło dojrzałego baroku, kaplica św. Kazimierza. Znajduje się w niej sarkofag patrona Litwy.

17.>>

■ W 1950 r. władze sowieckie zamknęły katedrę wileńską

16.>>

— W 1950 r. władze sowieckie zamknęły katedrę wileńską. Wierni stracili dostęp do trumny św. Kazimierza. Dopiero w 1953 r., po śmierci Stalina, trumnę pozwolono przenieść do kościoła św. Piotra i Pawła. W 1956 r. w katedrze otwarto galerię obrazów, później zaczęto organizować koncerty muzyki organowej. Dopiero w 1989 r. zwrócono ją wiernym i katedra stała się ponownie najważniejszą świątynią na Litwie. W dniu 4 marca tegoż roku do kaplicy uroczyście powrócił św. Kazimierz — kontynuuje Paweł Giedroyć.

JEDEN Z SYMBOLI WILNA

Z placu katedralnego dobrze widać Trzy Krzyże — jeden z symboli Wilna. Biały pomnik wzniesiony jest po drugiej stronie Wilenki. „Monument wieńczy sylwetkę miasta podobnie jak statua Chrystusa króluje nad Rio de Janeiro” — pisze prof. Tomas Venclova.

Historia Trzech Krzyży sięga czasów Olgierda. Według legendy, pogaanie zabili wówczas siedmiu franciszkańskich misjonarzy. Zakonników zagrzebano na górze, a dla ich uczczenia zbudowano najpierw kapliczkę,

zaś w XVII w. trzy drewniane krzyże. W 1869 r. spróchniałe krzyże runęły, a władze carskie nie pozwoliły na ich odbudowę. Dopiero w 1916 r. wzniesiono betonowe krzyże według projektu Antoniego Wiwulskiego.

— W 1951 r. z rozkazu władz sowieckich wysadzone zostały w powietrze. Pomnik został odbudowany w 1989 r. Obecne krzyże są wyższe o blisko dwa metry. Obok wystawione są resztki betonowych krzyży Wiwulskiego — wyjaśnia rozmówca.

POLITYKA NISZCZENIA ZABYTKÓW

Celowe niszczenie zabytków Wilna było konsekwencją świadomej polityki władz sowieckich. Historyk sztuki Vladas Drėma pisał, że „w zamiśle władz sowieckich było zupełne przebudowanie Wilna i przeprowadzenie przez całe Stare Miasto szerokiej magistrali od dworca kolejowego do Zielonego Mostu. Planowano także wyburzenie Ostrej Bramy, kościołów św. Teresy i św. Katarzyny”. Wiele czynnych przed wojną kościołów zdezastowano, a następnie zamknięto. Taki los spotkał m.in. kościół Wniebowstąpienia Pańskiego i klasztor misjonarzy.

ZDEWASTOWANE KOŚCIOŁY

Kościół przy ulicy Subocz 28, zwany też kościołem Misjonarzy, jest jedną z najsubtelniejszych i najbardziej eleganckich budowli późnobarokowych w Wilnie. W środku uwagę zwraca ołtarz w kaplicy św. Wincentego a Paulo oraz zachowane XVIII-wieczne freski. W czasach sowieckich kościół zamknięto i urządzono magazyny, a przylegający klasztor zagospodarowano na szpital.

W okresie sowieckim ucierpiało także pobliski kościół Serca Jezusowego z klasztorem wizytek. Kościół uchodzi za cenny zabytek późnego baroku. Jest to jedyny na Litwie kościół katolicki zbudowany na planie krzyża greckiego, z dużą, ośmioboczną kopułą i bogato zdobioną fasadą. Po drugiej wojnie światowej w budynkach klasztoru urządzono więzienie. Poważnie ucierpiało ozdobne wnętrze kościoła. Obrazy Szymona Czechowicza, które wisiały w ołtarzach, obecnie znajdują się w zbiorach Litewskiego Narodowego Muzeum Sztuki. ■

Fot. Marian Paluszkiwicz

■ W czasach sowieckich kościół Misjonarzy zamknięto, a w przylegającym klasztorze urządzono szpital

„Ty jesteś jak zdrowie” – o wyjeździe i „dojrzewaniu rodzeństwa” Polski i Litwy

Romuald Sadowski

Rekonstruktorzy zwracają uwagę na rozwijające się relacje z litewskimi grupami rekonstrukcyjnymi, które też skupiają się na idei powstania styczniowego. Przywołują swój radosny udział w Paradzie Polskości i powrót do domu, Polski, w której powitały uczestników wyjazdu dwujęzyczne, polsko-litewskie tablice. Takie, których na Litwie z wiadomych przyczyn nie ma.

Dlaczego za każdym razem nie mogę się doczekać wyprawy na Wileńszczyznę i dlaczego wszystkie moje powroty z Litwy są równie mocno melancholijne? Co sprawia, że to szczególne miejsce na Ziemi ma na mnie taki wpływ? I czy tylko na mnie? Przynajmniej na to ostatnie pytanie znam już odpowiedź: Nie! Nie tylko na mnie!

Wielu moich znajomych ma podobne odczucia i przeżywa podobne emocje. Ostatnia nasza wyprawa na Wileńszczyznę obfitowała (jak zwykle) w mnóstwo emocji. Z żoną Dorotą i córką Marysią oraz liczną grupą przyjaciół stawiliśmy się w majowy weekend, by na Litwie w szczególny sposób świętować... polskość.

To niezwykle, ale jednocześnie prawdziwe: na Wileńszczyźnie czuć polskość bardzo mocno. Nierzadko dużo mocniej niż w Polsce. Z jednej strony to zrozumiałe, że w „Koronie” to, co polskie, mamy na co dzień i nikt nam, przynajmniej teoretycznie, tego nie ogranicza. Więc nie ma potrzeby szczególnego manifestowania patriotyzmu. Od siebie podkreśliłbym w tym miejscu: teoretycznie! Bo czy rzeczywiście polskość ma się aż tak dobrze w Polsce?

NA LITWIE JEST TO, CO W POLSCE UMYKA

Niestety różnie to wygląda... Ale wracając do majowego weekendu:

Redakcja „Kuriera Wileńskiego” otrzymała od naszych gości – Klubu Historycznego „Szlakiem Narbutta” – relację z ich wizyty na Litwie.

Grupa rekonstrukcyjna odwiedziła redakcję „Kuriera Wileńskiego” (na zdjęciu autor relacji, Romuald Sadowski)

jesteśmy rodziną, dla której historia znaczy wiele więcej niż tylko ulotna wiedza i wspomnianie tego co piękne i tego co straszne. Dla nas historia to nasz rodowód, powód do dumy i wiedza o przyszłości. Już samo to tłumaczy, dlaczego chętnie podążamy w okolice Wilna.

Znajdujemy tam po prostu to, co w Polsce nam często umyka. Każdy nasz przyjazd obfituje w nowe znajomości i kolejne kontakty. Wraz z Klubem Historycznym „Szlakiem Narbutta” realizujemy plan długofalowej współpracy z wieloma środowiskami polonijnymi, by w ciekawy sposób przedstawiać powstańcze historie. Jesteśmy cały czas otwarci na nowe kontakty.

WIZYTA W REDAKCJI „KURIERA WILEŃSKIEGO”

Jak napisałem wcześniej, wyprawa obfitowała w mnóstwo emocji: ciepłe przyjęcie w redakcji „Kuriera Wileńskiego”, spotkanie z Panią Krystyną Sławińską w Puszczy Rudnickiej, obchody Święta Konstytucji Trzeciego

Maja, wizyta w hospicjum i rozmowa z siostrą Michaelą Rak, snucie wspólnych planów z ejszyskimi samorządowcami, no i w końcu Parada Polskości.

Niesamowite wydarzenie, które skupia rokrocznie kilkudziesięcny pochód biało-czerwonych barw... Świetny nastrój, uśmiechnięci ludzie i, co dla nas szczególnie miłe – ogrom przyjaznych gestów, czasami euforia i bywa, że ogromne wzruszenie. Oto w Wilnie pojawili się Powstańcy Styczniowi.

REKONSTRUKCJA CIESZYŁA SIĘ UWAGĄ UCZESTNIKÓW

Z biało-czerwonymi kokardami, z orłem na rogatywkach. Kobiety w żałobnych, XIX-wiecznych krynolinach. Wspólnym fotografiom z przechodniami nie było końca... W mojej ocenie każdy Polak powinien choć raz w życiu wziąć udział w wileńskiej Paradzie Polskości.

Będzie go pamiętał do końca życia – jestem tego pewien.

18.>>

Pasjonuję się głównie historią powstania styczniowego z lat 1863 i 1864. To niewątpliwie piękna, choć tragiczna karta polskiej i litewskiej historii. Kiedy ostatnio rozmawiałem z profesorem Wiesławem Cabanem z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, padło stwierdzenie, że w pewnym okresie trwania działań powstańczych na Litwie działo się więcej niż w Koronie.

LITWINI TEŻ MAJĄ REKONSTRUKCJE POWSTANIA

Powstanie styczniowe jest więc tematem, który łączy pasjonatów z Litwy, Polski, Białorusi i Ukrainy. Ponad politycznymi i narodowościowymi trendami. Już w ubiegłym roku, będąc w Dubiczach i Koleśnikach, zawarliśmy znajomość z litewską grupą rekonstrukcyjną z Kowna. Jednym z efektów tej znajomości była wizyta ekipy pod dowództwem Vaidotasa Valavičiusa na Kielecczyźnie, gdzie wspólnie uczestniczyliśmy w VI Capstrzyku Powstańczym.

Jest to widowisko historyczne będące hołdem dla Powstańców Styczniowych. Spotykamy się tam w strojach z epoki i odgrywamy roz-

maite scenariusze scen, głównie batalistycznych, przybliżając w ten sposób historię największego zrywu narodowowyzwoleńczego w XIX-wiecznej Europie.

HISTORIA POLSKO-LITEWSKA: PRZEKŁADANIEC I DOJRZEWANIE

Na koniec nasuwa mi się taka konstatacja: wspólna historia Polski i Litwy na przestrzeni wieków jawi mi się jak przekładaniec. Wielokrotnie mieszają się w nim warstwy pięknego współistnienia i głębokich podziałów oraz konflikty. Przypomina to nieco dwójkę rodzeństwa, które toczy ze sobą nieustanną rywalizację. Kiedy jednak dorosną i dojrzeją, powinni wiedzieć, iż mogą nawzajem liczyć jedynie na siebie.

Ostatnia przygoda tegorocznej wyprawy na Litwę miała smak słodko-gorzki. Oto, korzystając z nawigacji satelitarnej, pokonaliśmy drogę powrotną do granicy w dość niespodziewany sposób. W pewnym momencie skończył się asfalt i zaczęła się droga szutrowa. I nic nie zapowiadało, że za chwilę znów pojawi się asfalt. Nagle, pośrodku lasu, natknęliśmy się na

tabliczkę z napisem: „Rzeczpospolita Polska – Granica Państwa”. I już jesteśmy w domu! To było zaskakujące i przyjemne. Powroty do Ojczyzny są zawsze przyjemne!

CO JEST W POLSCE, A NA LITWIE NIE MA?

Niebawem droga szutrowa zmieniła się w asfaltową, a nas przywitała przydrożna tablica informująca o nazwie miejscowości, do której właśnie wjeżdżaliśmy. Tablica z napisami w języku polskim i w języku litewskim. Po drodze minęliśmy wiele takich dwujęzycznych tablic.

Zastanawia mnie, dlaczego ten dobry obyczaj nie jest stosowany równie powszechnie na Litwie w odniesieniu do miejscowości, gdzie w większości mieszka ją rdzenni Polacy? To po prostu niesprawiedliwe! I nie ma w tym stwierdzeniu żadnej polityki.

To jedynie obserwacja przeciętnego człowieka, który przed chwilą widział, że fizyczną granicę między Litwą a Polską można najzwyczajniej przegapić, ale granica mentalna aż „bije po oczach”. Pozostaje wierzyć, że to się zmieni. ■

Fot. Apolinary Klonowski

■ Goście z Polski wzięli udział w wielobarwnej Paradzie Polskości w Wilnie

Powiedział mi kiedyś mój tata
I miał, jak się zdaje, rację,
Że największym wynalazcą
wszechświata
Był ten,
Co wynalazł WAKACJE.
Smutno by było na świecie
Bez go wynalazku.
Stwierdźcie to sami,
kiedy będziecie
Nad rzeczką gdzieś
Albo w lasku.
Tak świetnie w dodatku
się składa

(największe to dojrzą matoly),
Że okres WAKACJI akurat wypada
Na czas niechodzenia do szkoły.

Gdyby na przykład w innym terminie
Miały mieć miejsce WAKACJE,
Byłyby chyba kłótnie w rodzinie
I spore komplikacje.
A tak, żyć mogą
w klimacie zgody
WAKACJE i NAUKA...
Życzymy Wam wszystkim
pięknej pogody
I niech Wam kukulka kuka!

Ludwik Jerzy Kern

Lato przybywa z żółtymi polami rzepaku, łąkami pełnymi czerwonych maków, zielonym lasem brzmiącym śpiewem ptaków, fiołkami za kościołem, popołudniami nad jeziorem, grillami w ogrodach przyjaciół, śniadaniem w piżamie na tarasie domu, letnimi burzami, zapachem trawy po deszczu i cudownej atmosferze słodkiego, letniego lenistwa... To lato, ono już jest, pachnie i delikatnie muska nas po twarzach. Ten, kto już może, niechaj schowa podręczniki i zeszyty głęboko do szuflady, a na biurku zostawi sobie jedynie pamiątnik i dobrą książkę do czytania. *Pozdrawiam wszystkich serdecznie z nadejściem LATA!*

Magiczne przedmioty Czapka-niewidka

Fikcyjne nakrycie głowy, po założeniu którego człowiek staje się niewidzialny. Jeden ze skarbów należących do **Shichi-fukujin** – jednego z siedmiorga bogów szczęścia w mitologii japońskiej. Popularna także nie tylko w literaturze dziecięcej, bo każdemu z nas nie raz i nie dwa marzyło się, żeby taką czapkę-niewidkę założyć na głowę i ukryć rumieńce wstydu, żalu, rozczarowania lub innego uczucia niepożądanego. Sprawa jednak nie jest tak do końca przegrana, ponieważ... Amerykańscy naukowcy, odkryli materiał, który

powoduje, że obiekty stają się niewidzialne – poinformowało czasopismo „Nature”. Materiał ten zagina promienie świetlne w kierunku przeciwnym do ich padania, co powoduje, że obiekty nim pokryte są niewidoczne dla ludzkiego oka. Ta swoista „czapka-niewidka” nie istnieje w środowisku naturalnym (na razie). Została stworzona sztucznie dzięki wykorzystaniu nanotechnologii, czyli nauki pracującej na bardzo małych fragmentach materii, wielkości miliardowych części metra. **Niestety, pokazać jej nie mogę, bo jest niewidoczna!**

Przykazania wakacyjne

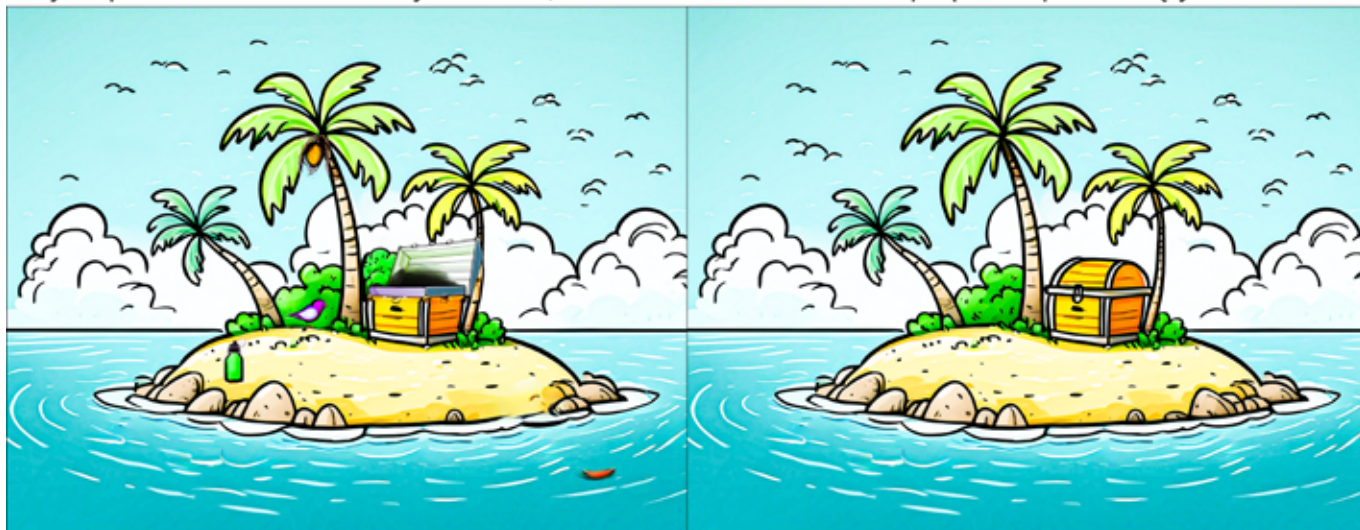
- Nie warto nic robić dla szpanu. Niech Cię lubią takim, jakim jesteś.
- Wyjeżdżając sprawdźcie, czy jedziecie w dobrym kierunku.
- Zabierz ze sobą mydło. Śmierdzący nie znajdziesz przyjaciół!
- Jeśli nie umiesz pływać, nie wskakuj do głębokiej wody. Brakowałoby nam Ciebie....
- Nie włącz tam, gdzie jest napisane STOP. Jakiś mądrzejszy wymyślił, że tam jest niebezpiecznie.
- Tęsknij za nami. My za Tobą będziemy.
- Pisz listy do rodziców i Pocopotka. Czekamy na wiadomości z utęsknieniem!

Ciekawostki, dziwadła...

Jeśli będziecie walić głową o ścianę, w ciągu godziny spalicie 150 kalorii – Uwaga! Nie próbujcie tego w domu.
Morska rozgwiazda nie ma mózgu – pewnie nie raz spotkaliście kogoś, kto wydał Wam się właśnie jak rozgwiazda ;)).
Pierwsze fotografie zaczęto robić przed 150 laty. Czas naświetlenia: 15 minut! Żeby model przez ten czas się nie poruszał, unieruchomiono go przy pomocy specjalnego narzędzia!
W Kalifornii (USA) ludziom bez uprawnień myśliwskich zabronione jest stawianie pułpek na myszy.

ZNAJDŹ 7 RÓŻNIC! Ale nie będzie to proste!

Turyści po sobie niektóre rzeczy zostawili, a niektóre zabrali... A inne po prostu przemknęły z wiatrem!

Każdy dzień na wagę złota: o tych, którym śpieszno na świat, czyli o wcześniakach

Temat ten ostatnio krążył wokół mnie, jako że wśród bliskich mi osób przeżywalimy przyjście śpieszącej się na świat Samanty, która urodziła się w 30. tygodniu ciąży.

Brenda Mazur

Pod wpływem tego radosnego, ale i zarazem dramatycznego wydarzenia, uświadomiłam sobie, jak ważny jest każdy dzień bycia „dłużej w brzuchu mamy”, jak istotne jest każde 100 gramów wagi noworodka, gdyż to właśnie do samego końca całego procesu ciąży kształtuje się człowiek. Donoszona fizjologicznie ciąża trwa 280 dni, czyli 40 tygodni.

A za wcześniaka uważa się noworodka, który przyszedł na świat przedwcześnie, czyli przed skończonym 37. tygodniem ciąży.

ZASKOCZENIE DLA RODZICÓW

— Dla olbrzymiej większości rodziców wcześniaków, przedwczesne narodziny ich dziecka są wielkim zaskoczeniem. Zazwyczaj nikt z nich się tego nie spodziewał i często też nic nie zapowiadało wcześniejszego zakończenia ciąży. W związku z tym nigdy nie jest się przygotowanym na zostanie rodzicem wcześniaka, a duża grupa rodziców dopiero w momencie porodu spotyka się z terminem „ wcześniak ” — konkluduje Alina Kitovienė, lekarz ginekolog i położnik Wileńskiego Szpitala Położniczego (lit. Vilniaus Gimdymo Namai, ul. Tyzenhauzų 18 A).

Wg Światowej Organizacji Zdrowia, 1 na 10 noworodków na świecie rodzi się jako wcześniak.

Jak podają statystyki litewskie — co roku na Litwie rodzi około 29 tys. kobiet. Zaś 5-6 proc. noworodków przychodzi na świat przedwcześnie i liczba ta wzrasta.

KIEDY DZIECKO JEST UWĄŻANE ZA WCZEŚNIAKA?

Ze względu na tydzień urodzenia dziecka, wcześniaki dzielimy na 3 grupy:

Alina Kitovienė, lekarz ginekolog i położnik Wileńskiego Szpitala Położniczego **Fot. arch. pryw.**

Ekstremalnie skrajne wcześniaki — to dzieci urodzone najwcześniej, często na granicy przeżywalności, ze skrajnie małą masą urodzeniową i skrajną niedojrzałością całego organizmu, czyli od 23. do 27. tygodnia ciąży;

Skrajne wcześniaki — to dzieci urodzone od 28. do 31. tygodnia ciąży;

Średnie wcześniaki — to dzieci urodzone od 32. do 36. tygodnia ciąży.

Oczywiście przyjęty podział jest dosyć umowny, ponieważ każdy wcześniak jest inny i inne są okoliczności jego narodzin. I zdarza się nawet, że dzieci urodzone później mają większe problemy zdrowotne niż te urodzone dużo wcześniej.

WAGA TEŻ WAŻNA

Inny podział dotyczy wagi urodzeniowej:

Ekstremalnie mała urodzeniowa masa ciała < 1 000 g;

Bardzo mała urodzeniowa masa ciała < 1 500 g;

Mała urodzeniowa masa ciała < 2 500 g.

Najmniejsze wcześniaki, które mają szansę na przeżycie, to takie, które urodzone są po skończonym 23. tygodniu ciąży. Jednak trzeba powiedzieć, że w ostatnich latach przeżywalność tych najmłodszych dzieci imponująco wzrasta.

Dzięki olbrzymiemu postępowi wiedzy medycznej (neonatologii), udaje się aktualnie ratować dzieci nawet z niewiarygodnie małą masą ciała, czyli taką poniżej 1 000 gramów, a nawet zdarza się, że i z mniejszą.

Naprawdę może rozczulić do łez widok takiego dzieciątka, które niemal mieści się na dłoni i waży tyle, co butelka wody.

Jednak kluczowa jest nie tyle urodzeniowa masa ciała, co dojrzałość noworodka. Wcześniaki urodzone pomiędzy 22. a 23. tygodniem ciąży z reguły są obejmowane opieką paliatywną, gdyż szanse na ich przeżycie są bardzo małe. Ta granica przeżycia większości noworodków jest niezmienna, a wynika to przede wszystkim z rozwoju płuc. Poniżej tej granicy budowa płuc uniemożliwia wymianę gazową, nawet gdy jest stosowana bardzo zaawansowana wentylacja mechaniczna.

— Im bardziej „skrajny” jest wcześniak, tym większa jest jego niedojrzałość, większe problemy z adaptacją do życia pozamacicznego oraz potrzeba stosowania bardziej zaawansowanego i dłużej trwającego wsparcia terapeutycznego. Co za tym idzie, większa liczba powikłań wcześniactwa i niestety niższa jakość jego późniejszego życia.

22.>>

Jednak w medycynie też zdarzają się cuda, a wszystko dzięki ciągłemu rozwojowi. Coraz częściej spotykane są spektakularne efekty, czyli pięknie rozwijające się dzieci, które urodziły się jako skrajne wcześniaki — podkreśla Alina Kitovienė.

POTRZEBA ICH WSPARCIA

Problemem wcześniaka nie jest tylko zbyt mała masa ciała i należy pamiętać, że noworodek urodzony przedwcześnie to nie jest miniaturowa donoszony noworodek. I niestety, nie chodzi tylko o to, że musi on tylko „urosnąć”...

Wcześniak to przede wszystkim dziecko niedojrzałe, im wcześniej urodzone, tym większa niedojrzałość anatomiczna oraz niedojrzałość czynnościowa różnych układów.

Najmniejsze wcześniaki bezpośrednio po urodzeniu umieszczane są w specjalnym foliowym worku, aby zapobiec utracie ciepła. Bardziej donoszone są delikatnie wycierane i zawijane w ogrzane „pieluszki”.

Następnie, noworodki odpowiednio niedojrzałe czy też niestabilne krążeniowo czy oddechowo są przewożone w inkubatorze transportowym na oddział intensywnej terapii noworodka.

— Wcześniaki mają niewystarczająco rozwiniętą tkankę tłuszczową, a ich mięśnie są zbyt słabe, aby wytwarzać ciepło. Dlatego właśnie większość z nich pierwsze godziny lub dni swojego życia spędza w specjalnym łóżeczku, nad którym zamontowane jest źródło ciepła. Ważne jest też to ciepło rodziców. Warto pamiętać, że choć wcześniak jest w inkubatorze, rodzice od początku mogą budować z nim więź, a tym samym wspierać jego rozwój, choć muszą wiedzieć, że wymaga to cierpliwości, miłości, wyczucia i wiedzy — podkreśla pani doktor.

NAJCZĘŚCIEJ WYMAGAJĄ WSPARCIA ODDECHOWEGO

Niewydolność oddechowa dotyczyć może każdego wcześniaka. Im

bardziej niedojrzałe dziecko tym bywa ona bardziej nasiloną i wymagać może dłuższego leczenia.

Dziecko może wymagać nieinwazyjnego wsparcia oddechowego, polegającego na ciągłym regulowaniu ciśnienia w drogach oddechowych.

Są sytuacje, że wcześniaki wymagają wentylacji mechanicznej za pomocą respiratora, do niej konieczna jest intubacja noworodka specjalną rurką umieszczaną przez nos lub usta w tchawicy. Oddechy za dziecko wykonuje wówczas respirator. Czasem wszystkie oddechy są wykonywane przez respirator, czasem część oddechów dziecko wykonuje samo a respirator je tylko dodatkowo wspiera.

UKŁAD POKARMOWY

Kolejnym wyzwaniem dla wcześniaka jest poradzenie sobie z niedojrzałością układu pokarmowego.

Niedojrzałość układu pokarmowego może powodować szereg niepowodzeń w żywieniu pokarmem. Dla wcześniaka zawsze pokarmem preferowanym jest mleko własnej mamy, a jeśli to nie jest możliwe, to w początkowym okresie jego życia jest to mleko z Banku Mleka. Karmienie mlekiem, przy szczególnie niedojrzałych

noworodkach, odbywa się przez specjalny cewnik umieszczony przez nos bądź usta w żołądku.

Z układem pokarmowym skrajnych wcześniaków związane są też zapalenia jelit. Jest to największy „problem pokarmowy” wymagający w najcięższych przypadkach zabiegu operacyjnego. U większości dzieciaków zostaje on jednak zażegnany i nie pozostawia żadnych konsekwencji na przyszłość.

PROBLEMY ZE STRONY UKŁADU KRĄŻENIOWEGO I KRWIOTWÓRCZEGO

Niewydolność układu krążenia pojawia się szczególnie w pierwszym okresie życia wcześniaka, może również towarzyszyć w późniejszym okresie np. podczas ciężkiej infekcji (które też są częste). Głównym problemem jest zbyt niskie ciśnienie krwi. Przyczyną tego stanu jest między innymi niedojrzałość serca. Wymaga to specjalistycznego leczenia.

Wcześniak musi się także zmagać z niedojrzałością układu krwiotwórczego, co może skutkować niedokrwistością i może nawet wymagać transfuzji krwi. W przypadku mniej nasilonej niedokrwistości wprowadzone jest leczenie odpowiednimi dawkami preparatów żelaza oraz witamin.

24.>>

Wg Światowej Organizacji Zdrowia, 1 na 10 noworodków na świecie rodzi się jako wcześniak Fot. Freepik.com

23.>>

Zapasy żelaza u wcześniaków są niewystarczające, gdyż największy transport żelaza od matki do płodu następuje w ostatnich tygodniach ciąży.

UKŁAD ODPORNOŚCIOWY

Wcześniaki mają obniżoną odporność. Są bardziej niż dzieci donoszone narażone na zakażenia. W czasie pobytu w oddziale noworodkowym często zmagają się z infekcjami, nierzadko o ciężkim przebiegu. Obniżenie odporności związane jest z niedojrzałością układu immunologicznego oraz z brakiem przeciwciał nabytych od matki, które są przekazywane dziecku dopiero po 32. tygodniu trwania ciąży. Dlatego tak ważne jest karmienie wcześniaka pokarmem naturalnym, szczególnie znaczenie ma siara (pierwsze mleko mamy) bogata w przeciwciała.

— Dlatego na wagę złota jest każdy miesiąc, każdy tydzień a nawet każdy jeden dzień... To o ten każdy, kolejny dzień dziecka „w brzuchu mamy” walczyliśmy my, ginekolodzy, bo wiemy, jak to jest ważne. Z każdym tygodniem znacznie, nawet dwukrotnie, zmniejsza się chorobowość dziecka — podkreśla Alina Kitowiené.

Obecnie obserwuje się coraz więcej wczesnych porodów tak zwanych „późnych wcześniaków”. Tych to właśnie porodów z roku na rok przybywa. A trzeba zaznaczyć, że to są porody które następują od 34. do 36. tygodnia ciąży. I mimo że mogłoby się wydawać, że co tam — jeden dzień/tydzień nie robi żadnej różnicy, to niestety robi! Każdy dzień życia płodowego jest bardzo ważny!

PRZYCZYNY WZESNYCH PORODÓW

Większość urodzeń wcześniaków występuje spontanicznie, czyli poród rozpoczyna się samoistnie, a częstą jego przyczyną jest przedwczesne pęknięcie błon płodowych bądź przyczyną jest idiopatyczna, czyli niejasna.

Również infekcja jest bardzo częstą przyczyną przedwczesnego porodu. Infekcja może być przyczyną zarówno porodów samoistnych, z uwagi na infekcję wewnątrzmaciczną przyszłej mamy.

Problemem wcześniaka nie jest tylko zbyt mała masa ciała i należy pamiętać, że noworodek urodzony przedwcześnie to nie jest miniatuurka donoszonego noworodka. I niestety, nie chodzi tylko o to, że musi on tylko „urosnąć” ...

Do innych czynników zalicza się także palenie papierosów, powikłania ciąży takie jak cukrzyca, nadciśnienie ciążowe oraz wady anatomiczne czy mięśniaki macicy.

Dosyć istotną przyczyną jest stres matki oraz czynniki genetyczne predysponujące do porodów przedwczesnych. Znaczenie ma też rosnąca liczba cięć cesarskich.

CZY MOŻNA ZMNIJSZYĆ RYZYKO PRZEDWCZESNEGO PORODU?

Największe możliwości zmniejszenia ryzyka porodu przedwczesnego występują u ciężarnych ze skróconą szyjką macicy. Dzięki wdrożeniu odpowiedniego postępowania można zmniejszyć szansę wystąpienia porodu przedwczesnego, a tym samym uniknąć powikłań, jakie niesie dla dziecka wcześniactwo. Najpopularniejsze metody profilaktyki to:

- stosowanie dopochwowo progesteronu;
- założenie szwu szyjkowego lub specjalnego kołnierza szyjkowego.

Nie są to jednak metody, które bezwzględnie chronią przed wczesnym porodem.

PORÓD PRZEDWCZESNY — JAK ROZPOZNAĆ OBJAWY

Pierwsze objawy porodu przedwczesnego, które powinny skłonić ciężarną do jak najszybszej wizyty u lekarza, to wszelkiego rodzaju krwawienia i upławy. Niepokój powinny wzbudzić także skurcze, nawet te lekkie, które mogą być odczuwane jako dolegliwości bólowe w okolicy lędźwiowej. Jeśli podczas oddawania moczu pojawia się pieczenie lub szczypanie, może to być oznaka infekcji, zwykle dróg moczowo-płciowych, które często zdarzają się w czasie ciąży i mogą być przyczyną przyspieszonego porodu.

Objawem alarmowym jest silny ból w dolnej części pleców i ud, uczucie ucisku na kanał rodny i odpłynięcie płynu owodniowego.

Ważnym jest, aby przez całą ciążę jak i później, po porodzie, być pod stałą opieką ginekologa i stosować się do wszystkich zaleceń, a w sytuacjach trudnych zwrócić się do psychologa o wsparcie psychiczne. ■

Największe możliwości zmniejszenia ryzyka porodu przedwczesnego występują u ciężarnych ze skróconą szyjką macicy **Fot. Freepik.com**

TVP WILNO	
7.00	Detektyw Literka
7.10	S. anim. „Przyjaciele Misia i Margolci”
7.35	Jedź na zdrowie
7.50	Pięknie przyprawiONA
8.05	Info Wilno
8.25	Studio Wilno
8.40	Forum
9.35	S. „Sześć sióstr”
10.30	Kuchenne recepty
10.55	Gra słów
11.20	S. anim. „Przyjaciele Misia i Margolci”
11.50	Zakochaj się w Polsce
12.10	S. „Leśniczówka”
13.00	Info Wilno
13.05	Dobre historie
13.25	Tygiel
13.50	Giganci nauki – Tajemnice polskich lasów
14.40	Tacy byliśmy
15.10	Słownik polsko@polski
15.35	Raport naukowy
16.00	Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20	S. „Klan”
16.45	S. „Barwy szczęścia”
17.10	Detektyw Literka
17.25	Przyjaciele Misia i Margolci
17.45	S. „Blondynka”
18.30	Nowe spojrzenie
19.00	Info Wilno
19.15	Studio Wilno
19.40	S. „M jak miłość”
20.30	„19.30”
20.55	„Pytanie dnia”
21.00	S. „Korona królów. Jagiellonowie”
21.25	S. „Leśniczówka”
21.50	„Dzikie serca”
23.00	Na sygnale
23.45	Info Wilno
00.05	Studio Wilno
00.25	Anna Dymna - spotkajmy się
00.50	„19.30”
LRT TV	
6.00	Hymn Republiki

Litewskiej	
6.02	Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00,	
8.30	Wiadomości
9.00	S. „Morderstwa na północy”
9.50	S. „Komisarz Rex”
10.40	S. „Cała Schnell”
11.30	S. „Sprawa dla dwojga”
12.30	Kto i dlaczego?
13.00	Posprzątanie wielkiego domu
	Nicka Knowlesa
13.50	Tematy wideo w Japonii
14.00, 15.00, 16.00,	Wiadomości
14.20, 15.15	Dzień dobry Litwo
16.15	S. „Raj dla kobiet”
17.00	S. „Obietnica”
18.00	Kto i dlaczego?
18.30	Ważna godzina
19.30	Dynastie
20.30	Panorama
21.00	Wybory 200. Debaty kandydatów do Parlamentu Europejskiego
22.30	Wiadomości rowerowe
23.00	S. „Oślepiające daszki”
00.00	S. „Komisarz Rex”
	
6.00	Filmy anim.
6.30	S. anim. „Tom i Jerry Show”
7.00	S. „Płomień”
8.00	S. „Słodko razem”
9.00	S. „Walker, strażnik Teksasu”
10.00	S. „Krwawe kwiaty”
12.00	Wiadomości
13.20	Pani chłopka
14.30	S. „Mam na imię Farah”
15.30	S. „Aromat miłości”
16.30	Dobry wieczór, Litwo
18.30	Wiadomości
19.30	KK2
20.00	Będzie wszystkiego
20.30	Pani chłopka

LRT PLUS	
21.30	Wiadomości
22.30	„Awakening the Zodiac” thriller
00.40	S. „FBI”
LRT PLUS	
6.00	Hymn Republiki Litewskiej
6.05	Entuzjaści
7.00	Kto i dlaczego?
7.30	Na tropach historii
8.30	7 dni Kowna
9.00	Dzień dobry Litwo
11.30	Białoruska Pogoń
12.00	STOP linia
13.00	Perspektywa
13.30	Spacery
14.00	Prognoza
14.30	S. dok. „Elżbieta i Małgorzata. Miłość i lojalność”
15.20	S. dok. „Tematy wideo w Japonii”
15.30	S. „Z pamiętnika położnej”
16.30	Dzień dobry Litwo
18.30	Niezwykli ludzie.
19.00	Pole bitwy
19.30	S. dok. „Elżbieta i Małgorzata. Miłość i lojalność”
20.20	„Opowieści z Japonii”
20.30	Panorama
21.00	„Cud” film fab.
22.30	„Wyznania”
23.00	Detektywi historii
00.00	Wiadomości DW (ros.)
00.15	Dziś na świecie (ros.)
	
6.00	Seriele anim.
7.00	TV pomoc
8.55	S. „Pani Fazilet i jej córki”
10.00	S. „Trójkąt miłosny”
11.00	S. „Cudowny umysł”
12.00	S. „Nie puszczaj mojej ręki”
14.00	S. „Niezrównana miłość”

15.00	S. anim. „Simpsonowie”
16.00	TV3 wiadomości
16.30	TV Pomoc
18.30	TV3 wiadomości
19.30	„Rolnicy szukający miłości”
20.30	S. „Same żarty”
21.00	„TOP 3”
21.30	Wieczorne wiadomości TV3
22.30	„Kradzież” dramat
00.25	S. „Londyn mnie zabija”
	
6.00	„Zasady mojej kuchni”
7.20	S. „Agenci Sprawiedliwości”
8.25	S. „Oddział nr 44”
9.30	S. „Toptun”
10.30	S. „CSI. Miami”
11.30	S. „Świeża krew”
12.30	S. dok. „Mania chomikowania”
13.30	„Zasady mojej kuchni”
14.50	S. „Wojny glin. Charków”
15.55	S. „Toptun”
17.00	S. „Świeża krew”
18.00	„Ale numer!”
18.30	Mistrzostwa LKL
21.00	„W cywilu 6: Bezpośrednie starcie” film fab.
22.45	„Sully” dramat
rytas.tv	
5.30	Nowy dzień
6.30	S. dok. „Moja wojna. Afganistan”
7.30	Pół godziny z Valatką
8.00	Godzina TV Wolność
9.00	S. „Realna mistyka”
10.00	S. „Ślad”
11.00	S. „Raj”
12.00	Kod zdrowia
13.00	Nowy dzień
14.00	S. „Historia jednego przestępstwa”

15.00	Realna mistyka
16.00	Reporter
16.20	Sport. Pogoda
16.30	Litwa na żywo
17.00	Koncert
18.00	Reporter
18.20	Sport. Pogoda
18.30	Czyste miasta
19.00	S. „Niespodziewana sprawiedliwość”
20.00	Reporter
20.18	Sport. Pogoda
20.20	S. „Realna mistyka”
21.25	S. „Raj”
22.30	Reporter
22.50	Sport. Pogoda
23.00	Litwa na żywo
23.30	Koncert
00.30	S. „Historia jednego przestępstwa”
	
5.40	S. „Elementary”
7.25	S. „Cobra 11”
8.30	„Autopilot”
9.00	„E-gazas dugnas”
9.30	S. „Przeprowadzka z całym domem”
10.00	„Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
11.00	S. „Żonaty i z dziećmi”
12.00	„Gwiazdy lombardu”
13.00	„Mężczyźni z gór”
14.00	S. „Cobra 11”
15.00	S. „Chicago Fire”
16.00	S. „Elementary”
18.00	S. „Simpsonowie”
19.00	S. „Żonaty i z dziećmi”
20.00	„Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
21.00	„Pierwszy człowiek” dramat
23.55	„W 80 dni dookoła świata” komedia
01.05	S. „Zaginiony symbol”
	
6.00	S. „Skradzione życie”
7.00	S. „Nieśmiertelnik”
8.00	S. „Ślepa”
9.00	S. „Zakazany

owoc"
10.00 S. „Major Crimes”
11.00 S. „Detektyw z wybrzeża”
12.00 S. „Zabójcze umysły”
13.00 S. „Prawo i porządek”
14.00 S. „Partnerki”
15.00 S. „Anupamaa”
15.30 „Obiecany”
16.30 S. „Bądź ze mną”
17.00 S. „Gry losu”
18.00 S. „Ślepa”
19.00 S. „Doktor House”
20.00 S. „Prawo i porządek”
21.00 S. „Beck VII”
22.55 S. „Alex Hugo”
01.00 S. „Spirala”

6.15 S. „Dziedzictwo”
7.05 S. „Złoty chłopak”
8.00 Transmisja Mszy Świętej
8.30 „Kościół z bliska”
9.00 S. „Wydział kryminalny Kitzbühel”
9.50 S. „Ranczo”
10.45 S. „Komisarz Alex”
11.45 S. „Ojciec Mateusz”
12.35 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
13.10 „Agrobiznes”
13.35 „To się opłaca”
13.55 S. dok. „U wybrzeży Nowej Zelandii”
15.00 S. „Złoty chłopak”
15.55 „Jaka to melodia?”
16.35 „Gra słów. Krzyżówka”
17.05 S. „Dziedzictwo”
18.00 „Teleexpress”
18.20 „Audycje Komitetów Wyborczych”
18.55 S. „Klan”
19.25 S. „Leśniczówka”
20.00 „Jeden z dziesięciu”
20.30 „19.30”
20.55 Pytanie dnia
21.18 „Reporterzy”

21.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
22.10 „Człowiek z marmuru” dramat
01.00 „Akt odwagi” film fab.

9.00 „Muzyczne poranki”
9.45 „Zaginione Skarby” film anim.
10.05 S. „Miasto z morza”
11.00 „Bo oszalałem dla niej” komediodramat
12.55 „Wędrowiec Polski”
13.30 „Frank Capra: amerykańska opowieść” film dok.
14.40 „Chce się żyć” film obycz.
16.40 „Dziecko i clown” film dok.
17.50 S. „Miasto z morza”
18.50 S. „Nad Niemnem”
19.45 Film dok.
21.00 „Proces” spektakl
23.15 „Sześć roku” komedia
01.25 S jak Stanley” film dok.

7.00 Panorama
7.30 „Pożyteczni.pl”
8.00 „Polska śródziemnomorska”
8.30 „Pytanie na śniadanie”
12.10 „Stacja Innowacja”
12.30 „Rodzinka.pl”
13.00 „Gość Poranka”
13.20 „Makłowicz w podróży”
13.50 S. „Z biegiem lat, z biegiem dni”
15.00 „Niezwykłe miejsca”
15.10 „Hala odlotów”
16.05 „Jak to działa”

16.35 „Zwierzaki Czytaki”
16.45 „Ale talent”
17.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
17.30 „Rodzinka.pl”
18.00 Teleexpress
18.20 „Gra słów. Krzyżówka”
18.50 „Audycje Komitetów Wyborczych”
19.05 Wielcy polscy wynalazcy w II Rzeczypospolitej
19.20 „Vito odkrywa Polskę”
19.50 „Nad Niemnem”
20.10 „Studio Lwów”
20.30 „19.30”
20.55 Pytanie dnia
21.25 S. „Ojciec Mateusz”
23.05 „1989” film dok.
00.10 „Teleexpress Extra”
00.30 „Panorama”

7.00 „Był taki dzień”
7.02 „Marzyciele”
7.25 „Szlakiem miejsc niezwykłych”
7.30 S. „Tajemnica twierdzy szyfrów”
8.15 „Był taki dzień”
8.20 „Szerokie tory”
8.40 „Gaz ziemny w Polsce. Początek historii”
9.05 „Okrasa łamie przepisy”
9.30 „Lena na Kaukazie”
9.50 „Nie tylko Gustlik” film dok.
10.45 „Zwyczajny kraj” film dok.
11.35 „Sensacje XX w.”
12.30 „Klasztorne smaki według Remigiusza Rączki”
12.55 „Świadkowie czasu”
13.10 „Był taki dzień”
13.15 S. „W labiryncie”
13.40 „Polskie 100 lat”
14.10 „Marzyciele”
14.35 S. dok. „Aerial profiles”
15.25 „Premierzy -

Tadeusz Mazowiecki”
16.10 „Krótka forma historyczna”
16.20 „Czyja będzie Polska” film dok.
16.55 „Giganci historii”
17.40 S. dok. „Kroniki Hitlera”
18.30 „Encyklopedia II wojny światowej”
19.00 S. „Tajemnica twierdzy szyfrów”
19.45 „Z wieszaka historii”
20.10 „Było, nie minęło”
20.35 „1989” film dok.
21.30 „Miniatury filmowe do muzyki klasycznej”
21.35 „Hydrozagadka” film TVP
22.45 „Karta. Archipelag pamięci” film dok.
23.40 „Saga prastarej puszczy” film dok.

7.20 Don Hoppe
7.45 Kamienie wołać będą
8.45 Mateczniki Polskości
8.55 Poczta Wielkich Polaków
9.00 Informacje dnia
9.15 Polski Punkt Widzenia
9.35 Canillitas
10.00 Papież Polak do Rodaków
10.45 Słowo życia
10.50 Święty na każdy dzień
11.00 Informacje dnia
11.15 Jak my to widzimy - z daleka widać lepiej
11.45 Zew natury
12.05 Mocni w Wierze
12.35 Słowo życia
12.40 Ma się rozumieć
12.50 Święty na każdy dzień
13.00 Anioł Pański
13.03 Informacje dnia
13.20 Marianie w Kazachstanie
13.40 Kuźnia

Redemptorystów
14.30 Msza święta z Jasnej Góry
15.20 Muzyczne chwile
15.30 Akita 101 Łez
16.00 Na bezdrożach tożsamości. Chaco
16.50 Ma się rozumieć
17.00 Informacje dnia
17.10 Jestem mamą
17.25 Przyroda w Obiektywie
17.40 Zdrowie z Bożej Apteki
17.55 Św. Józef - patron na trzecie tysiąclecie
18.10 Prosto o gospodarce
18.30 Zostań Żołnierzem RP
18.45 Muzyczne chwile
18.55 Poczta Wielkich Polaków
19.00 Anioł Pański
19.05 Informacje dnia
19.15 Rozmowy niedokończone
20.25 Święty na każdy dzień
20.30 Każdy maluch to potrafi
20.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
21.00 Informacje dnia
21.20 Różaniec
21.50 Myśląc Ojczyzna
22.00 Apel Jasnogórski
22.20 Informacje dnia
22.40 Polski Punkt Widzenia
23.00 Operacja Baxis

7.00 Fani czterech kółek
9.00, 19.00 Jak to jest zrobione?
10.00 Łowcy klasyków
10.30 Skarby z szopy
12.00 Ocalić dom
14.00 Wiejski dom w wielkim stylu
19.30 Jak to działa?
20.00 Łowcy staroci: renowacje
21.00 Gorączka złota: złoty szlak
00.00 Złoto Ameryki

TVP WILNO	
7.00	Zwierzaki Czytaki
7.10	Figu Migu
7.20	S. anim. „Agatka”
7.35	Moda na rodzinę
8.00	Info Wilno
8.20	Studio Wilno
8.35	Woronicza 17
9.35	S. „Sześć sióstr”
10.30	W kotle historii
10.55	Gra słów. Krzyżówka
11.20	Zwierzaki Czytaki
11.35	S. anim. „Agatka”
11.45	Dobre historie
12.10	S. „Korona królów. Jagiellonowie”
12.35	S. „Leśniczówka”
13.00	Info Wilno
13.05	Było, nie minęło
13.30	Nad Niemnem
13.45	Va Banque
14.35	To jest grane
15.00	Słownik polsko@polski
15.30	Jak to działa
16.00	Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20	S. „Klan”
16.45	S. „Barwy szczęścia”
17.10	Figu Migu
17.20	Zwierzaki Czytaki
17.40	Sława i chwala
18.35	Tygiel
19.00	Info Wilno
19.15	Studio Wilno
19.35	Panorama litewska
19.40	S. „M jak miłość”
20.30	„19.30”
20.55	„Pytanie dnia”
21.00	S. „Korona królów. Jagiellonowie”
21.25	S. „Leśniczówka”
21.50	KFP w Opolu
23.00	S. „Na sygnale”
23.45	Info Wilno
00.05	Studio Wilno
00.25	Pożyteczni.pl
LRT TV	
6.00	Hymn Republiki Litewskiej
6.02	Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00,	
8.30	Wiadomości

9.00	S. „Morderstwa na północy”
9.50	S. „Komisarz Rex”
10.40	S. „Cała Schnell”
11.30	S. „Sprawa dla dwojga”
12.30	Kto i dlaczego?
13.00	Posprzątanie wielkiego domu Nicka Knowlesa
13.50	Tematy wideo w Japonii
14.00, 15.00, 16.00,	Wiadomości
14.20, 15.15	Dzień dobry Litwo
16.15	S. „Raj dla kobiet”
17.00	S. „Obietnica”
18.00	Kto i dlaczego?
18.30	Ważna godzina
19.30	Więc gdzie dalej?
20.30	Panorama
21.00	Wybory 200. Debata kandydatów do Parlamentu Europejskiego
22.30	Wiadomości Rowerowe
23.00	S. „Oślepiające daszki”
00.00	S. „Komisarz Rex”
LRT TV	
6.00	Filmy anim.
6.30	S. anim. „Tom i Jerry Show”
7.00	S. „Płomień”
8.00	S. „Słodko razem”
9.00	S. „Walker, strażnik Teksasu”
10.00	S. „Krwawe kwiaty”
12.00	Wiadomości
13.20	Pani chłopka
14.30	S. „Mam na imię Farah”
15.30	S. „Aromat miłości”
16.30	Dobry wieczór, Litwo
18.30	Wiadomości
19.30	KK2
20.00	Szeszkinie 20
20.30	Pani chłopka
21.00	S. „Potrzebuję miłości”
21.30	Wiadomości
22.30	„24 godziny po śmierci” thriller
00.20	S. „FBI”

LRT PLUS	
6.00	Hymn Republiki Litewskiej
6.05	Dynastie
7.00	Kto i dlaczego?
7.30	Dzieci tysiąclecia Litwy
8.30	Wiara i życie
9.00	Dzień dobry, Litwa
11.30	Jesteśmy Ukraińcami
12.00	Litwin w sercu
13.00	Zupa naukowa
13.30	Euromaxx
14.00	To jest kino.
14.30	S. dok. „Elżbieta i Małgorzata. Miłość i lojalność”
15.20	„Opowieści z Japonii”
15.30	S. „Z pamiętnika położnej”
16.30	Dzień dobry, Litwo
18.30	„Babciu, naucz mnie”
19.00	„Dalej od miasta”
19.30	„Diana. Wywiad, który wstrząsnął światem” film dok.
20.30	Panoama
21.00	Gintautas Abarius
22.45	„Wileński Jazz 2023”
23.40	S. dok. „Kobiety Nauki”
00.00	Wiadomości DW (ros.)
00.15	Dziś na świecie (ros.)
LRT PLUS	
6.00	Rolnicy szukający miłości
7.00	TV pomoc
8.55	S. „Pani Fazilet i jej córki”
10.00	S. „Trójkąt miłosny”
11.00	S. „Cudowny umysł”
12.00	S. „Nie puszczaj mojej ręki”
14.00	S. „Niezrównana miłość”
15.00	S. anim. „Simpsonowie”
16.00	TV3 wiadomości
16.30	TV Pomoc

18.30	TV3 wiadomości
19.30	Rolnicy szukający miłości
20.30	S. „Same żarty”
21.00	„TOP 3”
21.30	Wieczorne wiadomości TV3
22.30	„Zatruta róża” thriller
00.25	S. „Londyn mnie zabija”
BTB	
6.00	„Zasady mojej kuchni”
7.20	S. „Agenci Sprawiedliwości”
8.25	S. „Oddział nr 44”
9.30	S. „Toptun”
10.30	„Wezwanie”
11.30	S. „Świeża krew”
12.30	S. dok. „Mania chomikowania”
13.30	„Zasady mojej kuchni”
14.50	S. „Wojny glin. Charków”
15.55	S. „Toptun”
17.00	S. „Świeża krew”
18.00	„Ale numer!”
18.30	Mistrzostwa LKL
21.00	„Policja i rasizm” thriller
23.15	„W cywilu 6: Bezpośrednie starcie” film fab.
LITUVOS rytas .tv	
5.30	Nowy dzień
6.30	S. dok. „Moja wojna. Afganistan”
7.30	W cieniu mężczyzn
8.00	Koncert
9.00	S. „Realna mistyka”
10.00	S. „Ślad”
11.00	S. „Raj”
12.00	W świecie koszykówki
12.30	Pytanko
13.00	Nowy dzień
14.00	S. „Historia jednego przestępstwa”
15.00	Realna mistyka
16.00	Reporter
16.20	Sport. Pogoda
16.30	Litwa na żywo

17.00	Redakcja. L. Kasčiūnas
18.00	Reporter
18.20	Sport. Pogoda
18.30	Cel podróży
19.00	S. „Niespodziewana sprawiedliwość”
20.00	Reporter
20.18	Sport. Pogoda
20.20	S. „Realna mistyka”
21.25	S. „Raj”
22.30	Reporter
22.50	Sport. Pogoda
23.00	Litwa na żywo
23.30	Redakcja. L. Kasčiūnas
00.30	S. „Historia jednego przestępstwa”
LITUVOS	
5.40	S. „Elementary”
7.25	S. „Cobra 11”
8.30	„Magazynowe wojny”
9.00	„Na jednym końcu haczyk”
9.30	S. „Przeprowadzka z całym domem”
10.00	„Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
11.00	S. „Żonaty i z dziećmi”
12.00	„Walki Tytanów”
14.00	S. „Cobra 11”
15.00	S. „Chicago Fire”
16.00	S. „Elementary”
18.00	S. „Simpsonowie”
19.00	S. „Żonaty i z dziećmi”
20.00	„Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
21.00	„Ronin” film fab.
23.30	„W 80 dni dookoła świata” komedia
LITUVOS	
6.00	S. „Skradzione życie”
7.00	S. „Nieśmiertelnik”
8.00	S. „Ślepa”
9.00	S. „Zakazany owoc”
10.00	S. „Major Crimes”
11.00	S. „Detektyw z wybrzeża”
12.00	S. „Zabójcze umysły”

13.00 S. „Prawo i porządek”		Komitetów Wyborczych”	wojny światowej”	11.50 Muzyczne chwile
14.00 S. „Partnerki”		19.05 „Rzecz Polska”	19.00 „Hrabina Cosel”	12.00 Salezjańska
15.00 S. „Anupamaa”	9.00 „Muzyczne poranki”	19.15 „Polskie drogi. Absolwenci”	19.45 „W kotle historii”	Młodzież w
15.30 „Obiecany”	9.35 „Zaginione - odnalezione”	19.50 „Kierunek Zachód”	20.15 „Przypadek Polski. Polityka i idee”	Damaszku
16.00 S. „Bądź ze mną”	10.05 S. „Miasto z morza”	20.10 „Magazyn z Wysp”	20.30 „Świadkowie nieznanych historii”	12.25 Jestem mamą
17.00 S. „Gry losu”	11.00 „Chce się żyć” film obycz.	20.30 „19.30”	21.00 „Czwartek” film TVP	12.40 Prosto
18.00 S. „Ślepa”	13.00 „Tamte lata, tamte dni”	20.55 Pytanie dnia	21.55 „Mury runą”	o gospodarce
19.00 S. „Doktor House”	13.40 „Duran Duran - prawda, jakiej nie znacie” film dok.	21.25 S. „O mnie się nie martw”	22.45 „Uśmiech na ustach a w oczach łzy” film dok.	13.00 Anioł Pański
20.00 S. „Prawo i porządek”	14.55 „Wakacje pana Hulot” komedia	23.10 „Debata - wybory do Parlamentu Europejskiego”	23.40 „Etniczne klimaty”	13.03 Informacje dnia
21.00 S. „Beck VII”	16.35 „Personel” film obycz.	00.45 „Panorama”		13.20 Cierpliwa ufność
00.50 S. „Spirala”	17.55 S. „Miasto z morza”			14.30 Msza święta z Jasnej Góry
	18.55 „Rzecz Polska”	7.00 „Był taki dzień”		15.20 Muzyczne chwile
6.15 S. „Dziedzictwo”	19.20 Którędy po sztukę	7.02 „Marzyciele”	3.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci	15.30 Bądź wierny, idź i pamiętaj
7.05 S. „Złoty chłopak”	19.35 „Kod origami” film dok.	7.20 „Polska i świat z historią w tle”	400 Informacje dnia	16.50 Ma się rozumieć
8.00 Transmisja Mszy Świętej	20.40 „Ukraińska czytanka”	7.35 S. „Tajemnica twierdzy szczyfów”	4.20 Różaniec	17.00 Informacje dnia
8.30 „Zrujnowani odbudowani”	21.00 „Kołyśanka” dramat	8.20 „Szerokie tory”	4.50 Myśląc Ojczyzna	17.10 Na zdrowie
9.00 S. „Wydział kryminalny Kitzbühel”	22.50 S. „Profesor T”	8.45 „Gaz ziemny w Polsce. Początek historii”	5.00 Apel Jasnogórski	17.30 Szkaplerz – znak Maryi
9.50 S. „Ranczo”	23.50 „Jazz.pl”	9.10 „Okrasa łamie przepisy”	5.20 Informacje dnia	18.00 Po stronie prawdy
10.45 S. „Komisarz Alex”		9.35 „Lena na Kaukazie”	5.40 Polski Punkt Widzenia	18.50 Muzyczne chwile
11.40 S. „Ojciec Mateusz”	7.00 Panorama	9.55 „Było, nie minęło”	6.00 Prosto o gospodarce	18.55 Poczet Wielkich Polaków
12.35 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	7.30 „Jak żyje las...”	10.20 „Sensacje XX w.”	6.20 Jestem mamą	19.00 Anioł Pański
13.10 „Agrobiznes”	8.00 „Okrasa łamie przepisy”	11.10 „Zamki kresowe Rzeczypospolitej”	6.35 Odpowiedzialni za Kościół	19.05 Informacje dnia
13.40 „Rok w ogrodzie Extra”	8.30 „Pytanie na śniadanie”	11.25 „Tamtego 1989 roku”	7.00 Filmowe Życiorysy PL	19.15 Rozmowy niedokończone
13.55 „U wybrzeży Nowej Zelandii”	12.10 „Studio Lwów”	11.50 „Leliwa” film dok.	7.40 Święty Piotr Julian Eymard	20.25 Święty na każdy dzień
15.00 S. „Złoty chłopak”	12.30 „Rodzinka.pl”	12.45 „Klasztorne smaki według Remigiusza Rączki”	8.35 Zdrowie z Bożej Apteki	20.30 Opowieści z Księgi Cnót
15.55 „Jaka to melodia?”	13.00 „Gość Poranka”	13.15 „W labiryncie”	8.55 Poczet Wielkich Polaków	21.00 Informacje dnia
16.35 „Gra słów. Krzyżówka”	13.25 „Operacja zdrowie” magazyn medyczny	13.45 „Encyklopedia II wojny światowej”	9.00 Informacje dnia	21.20 Różaniec
17.05 S. „Dziedzictwo”	13.50 S. „Ojciec Mateusz”	14.05 „Wojownicy czasu”	9.15 Polski Punkt Widzenia	21.50 Myśląc Ojczyzna
18.20 „Audycje Komitetów Wyborczych”	15.35 „Szafa dwóch narodów”	14.35 „1989” film dok.	9.35 Każdy maluch to potrafi	22.00 Apel Jasnogórski
18.55 S. „Klan”	16.40 S. anim.	15.30 „Joanna Gryzik. Śląski Kopciuszek” film dok.	10.00 Słowo życia	22.20 Informacje dnia
19.25 S. „Leśniczówka”	17.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	15.55 S. dok. „Kroniki miasta”	10.20 Tak Go pamiętam	22.40 Polski Punkt Widzenia
20.00 „Jeden z dziesięciu”	17.30 „Rodzinka.pl”	16.50 „Giganci historii”	10.30 Mateczniki Polskości	23.00 Brat Anatol apostoł Maryi
20.30 „19.30”	18.00 Teleexpress	17.35 „Przemysł - złamane marzenia” film dok.	10.50 Święty na każdy dzień	
20.55 „Pytanie dnia”	18.20 „Gra słów. Krzyżówka”	18.35 „Encyklopedia II	11.00 Audiencja Generalna Ojca Świętego Franciszka z Watykanu	7.00 Fani czterech kótek
21.18 „Reporterzy”	18.50 „Audycje			9.00 Jak to jest zrobione?
21.30 „Debata - wybory do Parlamentu Europejskiego”				10.00 Łowcy klasyków
23.15 „Gwiazdy” film fab.				10.30 Skarby z szopy
01.10 „Bez śladu” film fab.				12.00 Łowcy staroci
				18.00 Fani czterech kótek
				19.00 Jak to jest zrobione?
				20.00 Łowcy staroci: renowacje
				21.00 Łowcy klasyków
				23.00 Fani czterech kótek
				00.00 Nagi instynkt przetrwania

KURIER WILEŃSKI

Prenumerata 2024

**na drugie półrocze
trwa do 28 czerwca**

**na kolejny miesiąc
trwa do 28 dnia
każdego miesiąca**

Wydanie codzienne (kod 0044)

Na miesiąc 10,00 €
Na 3 miesiące 28,00 €
Na 6 miesięcy 54,00 €

Wydanie magazynowe (kod 0172)

Na miesiąc 4,00 €
Na 3 miesiące 11 €
Na 6 miesięcy 21,00 €

Dla osób niepełnosprawnych oraz emerytów

Wydanie codzienne (kod 0227)

Na miesiąc 9,00 €
Na 3 miesiące 25,00 €
Na 6 miesięcy 49,00 €

Prenumerata dla czytelników za granicą

Wydanie codzienne

Na miesiąc 20 €
Na 6 miesięcy 120 €

Wydanie magazynowe

Na miesiąc 10 €
Na 6 miesięcy 60 €

„Kurier Wileński” można zaprenumerować:

- w każdym urzędzie pocztowym (Lietuvos paštas);
- drogą elektroniczną: www.prenumeruok.lt;

Zasięgnąć informacji można pod nr. tel. (8-5) 260 84 44, Birbynių g. 4A, LT-02121 Vilnius, kolport@kurierwilenski.lt, www.kurierwilenski.lt

INFORMACIJA APIE RENGIAMĄ ŽEMĖS SKLYPO (KAD. NR. 4103/0300:8083), ESANČIO VILNIAUS R. SAV., AVIŽIENIŲ SEN., BAJORŲ K., DETALIOJO PLANO, PATVIRTINTO VILNIAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS 2013-09-26 SPRENDIMU NR. T3-387, KEITIMĄ (TPD NR. K-VT-41-22-958)

Detaliojo plano rengimo pagrindas – Vilniaus rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2022 m. lapkričio 3 d. įsakymas Nr. KADI-2467 „Dėl žemės sklypo (kad. Nr. 4103/0300:8083), esančio Vilniaus r. sav., Avižienių sen., Bajorų k., detaliojo plano, patvirtinto Vilniaus rajono savivaldybės tarybos 2013-09-26 sprendimu Nr. T3-387“ keitimo inicijavimo. Detaliojo plano darbų programa patvirtinta Vilniaus rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2022 m. lapkričio 3d. įsakymo Nr. KADI-2467 1 priedu.

Detaliojo plano organizatorius – Vilniaus rajono savivaldybės administracija, Rinktinės g. 50, LT-09318 Vilnius, tel.: (8 5) 275 1990, 275 1961, 275 6925, el.p. vrsa@vrsa.lt, interneto svetainė www.vrsa.lt.

Detaliojo plano rengėjas – UAB „Krianta“, Kalvarijų g. 129-301, 3 aukštas, 08221 Vilnius, PV Jurgita Comienė, kontaktinis tel. +370 610 27039, el. p. info@krianta.lt.

Planavimo tikslai: pakeisti Detaliojo plano suformuotų žemės sklypų ribas ir plotą (sujungti, padalyti), formuoti vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijas, bendrojo naudojimo (miestų, miestelių ir kaimų ar savivaldybių bendrojo naudojimo) teritorijas bei susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijas, nustatyti teritorijos naudojimo reglamentus vadovaujantis Bendrojo plano sprendiniais (taikant vienbučių ir dvibučių pastatų vidutinio užstatymo intensyvumo gyvenamosios teritorijos (GV) naudojimo tipo reglamentus).

Informacija apie planavimą, darbų programą teikiama pas Planavimo organizatorių, planavimo iniciatorių, Teritorijų planavimo dokumento rengėją ir Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų rengimo ir teritorijų planavimo proceso valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje, www.tpdri.lt (rengiamo teritorijų planavimo dokumento TPD Nr. K-VT-41-22-958).

Detaliojo plano koncepcija: nerengiama. Strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (SPAV) – Planų ir programų SPAV tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. 1467, numatytais atvejais.

Teritorijų planavimo dokumento sprendinių svarstymo ir derinimo stadija: sprendinių viešinimas bendrąja tvarka.

Pasiūlymus dėl Detaliojo plano visuomenė gali teikti Detaliojo plano organizatoriui arba iniciatoriui aukščiau nurodytais adresais raštu ir Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų rengimo ir teritorijų planavimo proceso valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje (TPDRIS), interneto tinklalapis www.tpdri.lt (rengiamo teritorijų planavimo dokumento TPD Nr. K-VT-41-22-958) per visą teritorijų planavimo dokumento rengimo laikotarpį iki viešo svarstymo pabaigos. Teikiant pasiūlymus privalu nurodyti pasiūlymą teikiančio asmens ir jo įgalioto asmens (jei toks yra) vardą pavardę, gyvenamosios vietos adresą, telefono numerį, elektroninio pašto adresą arba, jei pasiūlymą teikia juridinis asmuo, jo buveinės adresą, telefono numerį, elektroninio pašto adresą ir aplinkybes, kuriomis pagrindžiamas pasiūlymas, ir jas patvirtinantys įrodymai.

Zam. 2793

KUPNO

Kupię las. Rozliczam się od razu. Tel. +370 686 03 070

Sprzedajcie las drogo i bez pośredników.

Tel. +370 659 57 721

USŁUGI

Muruję piec, piecyki. Remontuję stare. Niedrogo. Tel. +370 683 95 373

Pomagam i doradzam w sprzedaży bądź wynajęciu domu, mieszkania lub ziemi. Tel. +370 645 444 47

Wykonujemy prace wysokiej jakości i w terminie: architektura krajobrazu, układanie kostki brukowej. Doświadczenie 10 lat. Wilno, tel. +370 684 30 018

SPRZEDAŻ

Sprzedam kamienie polne. Materiał może służyć do budowy ogrodzeń, alejek, tarasów, palenisk, kwietników, na podmu-

rówki i in. Załadunek oraz transport we własnym zakresie. Cena 20 euro/tona. Tel. 8 600 18 083 (Leon)

KAWIARNIA SULTINIAI

- Smaczne pierożki z nadzieniem
- Aromatyczna kawa, herbata
- Szybka obsługa
- Gorące dania

Znajdą nas Państwo w samym centrum stolicy:
Vilnius, Jogailos 6
tel. 262 40 67, +370 5 212 43 91,
+370 612 62339

NAPRAWIAMY

- telewizory (LCD, plazmowe)
- komputery • monitory
- kamery wideo
- cyfrowe aparaty fotograficzne
- wieże muzyczne i inną aparaturę dźwiękową
- telefony komórkowe, radiotelefony
- mikrofalówki, odkurzacze.

Wykonujemy skomplikowany remont. Udzielamy gwarancji.

Vilnius, ul. Kauno 34
tel. 8 655 22234
www.taisykla.com

Zatrudnimy ślusarza (mechanika)

- wynagrodzenie od 800 euro
- miejsce pracy: Wilno, Birbynių g. 4A
- obowiązki: remont samochodów

Informacja:

+370 685 040 80

info@klion.lt

Pranešimas dėl sklypų ribų derinimo

Informuojame, kad 2024 m. birželio 7 d. nuo 09:00 val. iki 09:30 val., bus ženklinamos žemės sklypo ribos adresu Vilniaus m. sav., M.K. Paco g. 15. bus (kadastru Nr. 0101/0043:0106). Prašome savininkų J.G. ir A.N. (kadastru Nr. 0101/0043:116) paveldėtojus atvykti prie žemės sklypo ribos. Kontaktinė informacija: mob. tel. +37065350750, geopletra.info@gmail.com

Zam. 2794

Kobieta poszukuje pracy. Ma prawo jazdy kategorii B. Proponować różne warianty.

Tel.: +370 614 34 020 Beata

 Wileński Oddział Miejski Związku Polaków na Litwie

zaprasza na

VII Międzynarodowy Konkurs DO SŁÓW AGNIESZKI OSIECKIEJ

15 czerwca o godz. 12.00
w Domu Kultury Polskiej w Wilnie

Zgłoszenia są przyjmowane do 5 czerwca

Pod Patronatem Honorowym Prezesa Stowarzyszenia "Wspólnota Polska" Dariusza Piotra Bonisławskiego

Informacja na stronie internetowej www.polskidom.lt

 Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach zadania publicznego dotyczącego pomocy Poloni i Polakom za granicą

Partnery:

Obrączki parze młodej przyniósł... pingwin!

Podczas pewnego ślubu, który odbył się w maju w The Old Palace w Chester w Wielkiej Brytanii, obrączki młodej parze przyniósł pingwin o imieniu Widget. Nielot wszedł do sali idąc za wiaderkiem wypełnionym rybami. Obrączki niósł zawieszane na ozdobnej wstążce. Ale żeby wprowadzić pingwina w czasie ślubu, konieczny był fortel. Świadek udawał, że zgubił obrączki i poszedł ich szukać. Pan młody też udawał zmartwionego. Joe obawiał się jednak, że narzeczona może się czegoś domyślać, ale niespodzianka się udała. „Spodziewała się zapewne widoku naszego psa, a nie pingwina” — mówił pan młody. Fot. Freepik.com

Pożyczona książka wróciła do biblioteki po 84 latach

„Uchodźcy” autorstwa Arthura Conana Doyle’a powinny być wrócić do biblioteki w Helsinkach miesiąc po tym, jak Związek Sowiecki najechał Finlandię. Książka wróciła, ale po 84 latach od wypożyczenia.

Fińskie tłumaczenie powieści pióra Arthura Conana Doyle’a wróciło na półkę w bibliotece w Helsinkach z 84-letnim opóźnieniem. Książka pt. „Uchodźcy” miała zostać zwrócona 26 grudnia 1939 r. Nie jest wiadome, co łączy osobę, którą zwróciła ją do biblioteki z tą, która 84 lata temu ją wypożyczyła.

„Najczęściej książki, które wracają do nas po dekadach, znajduwane są w rzeczach zmarłych krewnych” — powiedziała pracująca w helsińskiej bibliotece Heini Strand. „Ludzie chcą wtedy oddać książkę prawowitemu właścicielowi. Uważam, że to miłe” — dodała.

Podejrzewa ona, że książka nie została wrócona na czas, bo miesiąc wcześniej w listopadzie 1939 r. na Finlandię najechał Związek Sowiecki.

W Poznaniu pojawił się rzadki orłosep

28 maja w godzinach nocnych na facebookowym profilu Lubuskich Łowców Burz pojawiło się nagranie, które może przyprawić o ciarki. Mieszkaniec Poznania nagrał, jak na parapecie jego mieszkania (od strony kuchni) siedział ogromny ptak. Nic dziwnego, że na pierwszy rzut oka nie przypomina on znanych nam gatunków — to orłosep, który w Polsce praktycznie nie występuje. Ptak wywołał w sieci sensację i niemal natychmiast próbowano dowiedzieć się, w jaki sposób taki okaz w ogóle znalazł się w Polsce. Lubuscy Łowcy Burz przekazali, że orłosep został wypuszczony na wolność we Francji.

Fot. CC BY-SA 2.0

Fotomigawka

■ Przed ponurością i znużeniem ochroni nas konsekwentne pozytywne myślenie! Fot. Dainius Labutis, ELTA